

14è Premi de
narrativa curta
per Internet Tinet
(Premis Literaris
Ciutat de
Tarragona 2010)

Matí i altres contes

L. Alsina • J. Calatayud • A. Bardés
J. Morera • X. Ortells • F. X. Torres
A. Carrasco • D. Figueres • J. Bustos
J. Soler • F. R. Romeu • J. M. Vidal
V. E. Belda • I. Otero • D. Juher

Col·lecció Narrativa - 75

MATÍ
i altres contes

14è Premi de narrativa curta per Internet Tinet
(Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2010)

Cossetània
EDICIONS

Aquest llibre recull el conte premiat en el
14è Premi de narrativa curta per Internet Tinet
(Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2010)

i una selecció dels millors relats que s'hi van presentar.

El premi Tinet l'organitzen i el convoquen
l'Organisme Autònom per a la Societat de la Informació (OASI),
l'Ajuntament de Tarragona, Òmnium Cultural del Tarragonès
i el Centre de Normalització Lingüística de Tarragona.

Van integrar el jurat de la catorzena edició:
Noemi Bagés, Josep Ballester, Àngel-Octavi Brunet,
Andreu Carranza i Enric Brull, com a secretari.

Primera edició: març del 2011

© dels textos: els autors

© d'aquesta edició: Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9791-778-0

Dipòsit legal: B-9.490-2011

MATÍ

Laia Alsina Ferrer

GUANYADORA DEL 14è PREMI DE NARRATIVA CURTA
PER INTERNET TINET

El cel endormiscat tenyeix de gris el meu matí. És massa d'hora. He tancat la porta de casa i he sortit al carrer. Tu encara dorms, de ben segur, i uns tímids raigs de sol s'escolen per l'esclatxa del finestral i, frisosos del teu cos, et fan l'amor, pintant l'habitació amb tons molt càlids. Estic plena de tu. Baixo el carrer a ulls mig clucs i el traç tremolós dels núvols va dibuixant, a cada pas, els edificis que m'envolten. Tot és silenci avui i jo em mesclo amb el silenci de l'avui quan sé que el meu silenci ets tu. No he dormit aquesta nit i em desdibuixo. Sóc com aigua transparent i tu, quan et despertis, seràs el meu pigment i junts farem d'aquest matí tenyit de gris una aquarel·la plena de vida. Però és d'hora encara. Tot dorm encara. I jo, que encara no he dormit, em perdo carrer avall i ballo amb un refilet de vent i esdevenim jo i ell d'un blau intens i em sento viva. I ara giravoltem, ballem un vals i el vent són els teus braços. M'aturo i veig el nostre reguitzell de passos. Tot té la teva pinzellada avui. Com cada avui, tot té la teva pinzellada. I tu que dorms i que els somnis se

t'embullen als cabells i jo que m'embullaria entre cabells i somnis. I et faria l'amor, un altre cop, que vull fer-te l'amor també entre somnis.

Giro cantonada i un nou carrer en clarobscur. La dolça obscuritat que ho taca tot ara que dorms i la dòcil claror que s'esdevé en recordar-te. I un vermell visceral palpita amb força dintre meu, però aviat es converteix en un tornassolat calmós de grocs i taronges. Que et vull pintar de taronja, avui. Vull esbossar-te amb calma. Descobrir quins són els teus pinzells i aprendre a distingir els teus traços. I equivocar-me. Equivocar-me molt. I que m'enganyis. Que m'enganyis amb piadosos *trompe-l'oeil* per por de tornar-te massa fràgil. Però els teus esbarzers esquerps esdevindran tendres lilàs quan jo m'hi atansi. I et trobaré tot nu, rere els lilàs i serà la tarda. I no m'agradaràs, segur. No t'ho he dit mai que a mi l'impressionisme no m'agrada? És massa fugisser, s'escapa massa ràpid de les mans, talment com tu sempre t'escapes. I t'escaparàs, segur, i jo et perseguiré vora els lilàs. I te'n riuràs de mi i jo també riuré i et deixaràs caçar i jo que et caçaré. I tornarà a ser avui i jo que seré aigua transparent i tu seràs de nou el meu pigment i junts farem d'aquest matí tenyit de gris una aquarel·la plena de vida.

Sóc a la plaça. Buida com ara, sembla un gran quadre per pintar, gargotejat maldestrament per un grapat de fulles seques que s'hi barallen. I a mi és el teu dormir inconscient que em gargoteja ara. Però és d'hora. Massa d'hora. I tu dorms plàcidament mentre et bressola la llum tènue de trenc d'alba. I tots els meus gargots moren en mi, que mai t'he volgut dir que el meu desig encès sovint em gargoteja... Que mai t'he fet saber el que és un clarobscur, que

sempre t'he explicat que l'impressionisme m'impessiona. Travesso la plaça, just pel mig, i el meu caminar ingràvid es difumina amb el crec-crec que fan les fulles. I rere el paisatge trencadís d'aquesta plaça òrfena, la persiana del cafè grinyola. Massa d'hora. Tot dorm encara. Però el cafè és molt matiner, que a tothom li cal cafè per despertar-se. I jo que estic desperta de fa hores, que no he dormit aquesta nit i em desdibuixo, ressegueixo les tauletes de l'entrada (aquelles que un matí van esmorzar-nos).

Ja sóc dins el cafè i tot fa una olor dolça. Just la mateixa olor que ha matisat sovint els nostres cossos. El reflex d'una dona esfilagarsada em pregunta que què vols i jo responc ràpidament que dos *croissants* i ella que me'ls embolica. I tinc la pell tan transparent —com l'aigua que es barreja amb el pigment— que penso que potser t'ha vist a tu comprant *croissants* i que jo no he estat res més que una fina capa de vernís que ningú nota. Ja sóc fora el cafè i és massa d'hora. Travesso la plaça just pel mig i refaig tots els meus passos. I erro pel carrer del clarobscur i em perdo entre lilàs i ballo a contrallum un vals, mentre els teus esbarzers tornen a esgarrapar-me. Enfilo el meu carrer i el traç tremolós dels núvols trenca el cel gris per a dibuixar-te. I ara et sé tan a prop que el meu desig encès em gargoteja. I em vaig fent miques.

Obro la porto de casa i tu que obres els ulls, de ben segur. I et deixes acaronar suaument pels dòcils regalims de llum que s'han escolat pel finestral, just a trenc d'alba. El teu cos, ara mestís d'ombra i claror, es torna una pintura engegadora. Pres encara de la son, t'endreces els cabells i ja tens les mans plenes de somnis. I et recompons enèrgic. I retalles la penombra amb el teu nu esplèndid. I obres de

bat a bat els porticons del finestral i un nou matí t'irisa. Fa un sol que espanta. I jo ara et desitjo més intensament que mai i vull acolorir el matí tot d'aquarel·la. Però, banyada en una solitud perversa, m'empasso un rere l'altre els dos *croissants* i els suco en aquarel·la. I ploro verds. I m'ennuego amb violetes. I vomito els roses estridents que sovint m'omplen dels teus fantasmes. I avui, com cada avui, estriparé el llenç on t'he pintat i, essent jo el meu propi llenç, m'estriparé amb força. Amb repugnància. Com un vell pintor que, fatigat per moltes nits sense dormir, estriparà irós la seva obra mestra. Perquè tampoc avui, com cap avui, has volgut ser el meu pigment i jo torno a ser l'aigua transparent de matins grisos. Demà m'esborro.

D'UN BALSÀMIC BLAU ANYIL

Jaume Calatayud Ventura

*El nostre enteniment és anèmic;
la nostra imaginació, tísica;
la nostra intuïció, raquítica.*

HANS FRIEDRICH KNAISSEL

Ho va pressentir tan bon punt va descloure les parpelles per acabar de tornar al món de la consciència. Ho va notar en el faig de rajos solars que entrava esmunyint-se per un lateral del cortinatge de la finestra amb una intensitat i una brillantor extraordinàries, singularment auríferes, i en el si del qual les llevíssimes volves de pols semblava que dansessin a l'eteri compàs d'un cerimoniós vals. Ho va percebre també en la calma vellutada i tuïtiva del silenci de la seva cambra, un silenci que sovint arribava a sentir ingrát, lúgubre i, de vegades, fins i tot inquietantment esquerp. I, en fi, va inferir que començava una jornada ben distinta, un dia molt especial, de l'insòlit sabor que li embargava la boca, que no era cap dels habituals, i sempre repelosos, d'aquelles hores: ni el biliós, ni l'agre,

ni l'enrancit, ni el fermentatiu, ni el medicamentós, sinó un de particularment grat i reconfortant, de pura essència casolana i que, per algun recòndit vincle entre sentiment i memòria, se li feia d'una amorosívola intimitat: el de la molla tendra del pa de comí.

I que fos precisament un deix tan específic, i recuperat dels paratges més antics del record, el que se li havia envescat al paladar en aquell intrigant deixondiment, no semblava que tingués cap explicació raonable. Feia anys i panys que no tastava el pa de comí. Salvada la mai no descartable possibilitat d'un episodi extraviat en la boira de l'oblit, hauria gosat assegurar que aquell sabor era patrimoni únic de les primeries de la seva infantesa, encara a l'entranyable univers del poble; una memòria tan llunyana que el temps ja n'havia desnonat els detalls, i de la qual les imatges que hi subsistien eren tan sols d'entorns, d'ambients, i escassament definides, com traçades amb tènues i difuses pinzellades d'una aigualida aquarel·la. I si bé se li havia conservat, dins la nebulositat acolorida —tenyida d'un balsàmic blau anyil— d'aquella remembrança, la vivor essencial d'algunes olors: l'ambrosíaca dels préssecs acabats de collir, l'acre dels fems del bestiar, l'empolsinada i xardorosa de l'era durant la batuda... , aquella conservació a penes s'havia donat pel que feia als sabors, que no solia ser capaç de rememorar si no era amb l'ajut material d'una menjada. Tanmateix, sorprenentment i inexplicablement, aquell matí la remota sapidesa de la molla tendra del pa de comí li envaïa, imperiosa, el gust.

I sense que l'índole enigmàtica de la circumstància pogués contrarestar la sensació d'encuriosida complaença que l'anava xopant, es va aixecar del llit, i en fer,

descalç, el pas que travessava la banda intrusa de rutilant llum solar, va parar esment —en una abstracció momentània d'una palmària puerilitat— que desbaratava la coreografia del polsim, ramassant-ne una munió de ballarins, però que el desgavell ocasionat era extremadament fugaç, ja que qualsevol dansaire desplaçat anava essent, a l'instant, en refer-se la resplendor, substituït per un altre d'idèntica aparença i destresa, i aquell fútil fenomen de la física, en què en qualsevol altra ocasió no s'hauria fixat en absolut, aleshores, segurament per una cabriola d'un magí en especial estat d'excitació, a més d'ullprendre'l, li va entendre el cor. I, commogut, va ficar els peus a les sabatilles folrades d'una llana més dolça al tacte aquell dia, i més mollenca, i més càlida.

Encarat ja al mirall de la cambra de bany, el caràcter portentós de la jornada se seguia evidenciant. Els cabells no apareixien —o almenys els seus ulls ja no en tenien aquesta visió— amb el deplorable aspecte habitual en acabar de llevar-se: greixosos, aixafats, revelant clapes de pell esblanqueïda d'aspecte malaltís, amb rebels flocalls aquí i allà com cues enllardissades de diminuts paons negreus, i amb solcs irregulars estrafent lllits de rierols secs de ribes seuoses, sinó que se li presentaven solts, vigorosos, amb el brill just per palesar salut i condícia, i airosament esvalotats. Va mostrar, llavors, al seu doble de l'espill la part frontal de la dentadura com si parodiés un ca irritat i —oidà!— ni una màcula grisosa, ni un rastre groguenc, ni un indicatiu de càries no va ser capaç de veure en cap de les peces, blanques i impecables. Embadocat, va procedir, de forma gairebé maquinal, a raspallar-les amb curosa energia i, un cop esbandides, el mentol del dentífric es va tornar a

retre, immediatament, al sabor senyorejant que semblava que guardava la clau d'aquell enfilall de prodigis, d'aquella inescrutable evolució cap a una nova i plaent realitat: a molla tendra de pa de comí.

A mesura que se succeïen les insòlites manifestacions, tant el cos com l'ànima —o el que sigui això altre que se sent sense percebre's—, amb una parsimoniosa però progressiva aquiescència a la situació, se li anaven amarant d'una congratulació plàcida, antitètica a l'eufòria, però consubstancial al benestar. I, sota l'aigua tèbia de la dutxa, s'admirava que ja no trobés que li pengessin flaccids els pectorals cinquantenaris de pell peluda canusida, ni detectés cap mena de tremolor gelatinosa a la panxa i els seus sacsons laterals quan els friccionava amb l'esponja ensabonada, ni notés les natges reblanides i xuclades com caricatures de mamelles de meretriu decrepita. I el corprenia la inaudita impressió —tan espaterrant com falaguera— que aquelles carns ja caduques havien recuperat, si no l'enteresa dels vint anys, sí l'aparença encara orgullosa dels trenta, abans que les abatés la despietat del temps conxorxada amb el sedentarisme i la dissipació del seu portador.

Es va afaitar sense notar que l'incomodés ni el més lleu avís d'irritació cutània i, en lliurar-se després a les vivificants amabilitats de l'assortiment cosmètic acostumat (massatge facial, desodorant, colònia...), va sentir més fresques les sensacions, més fragants les aromes i més agraïda la pell. Tot era extraordinari i positiu, aquell dia; tot millor, reviscolat, favorable i harmònic. I, per afegiment, un porfidiós xiuxiueig premonitori l'avisava que aquell màgic inici de jornada era tan sols l'obertura d'una nova

composició existencial, el preludi d'una variació devers un estat excels i tal vegada definitiu.

Va arrancar de soca-rel el brot d'intenció d'analitzar el fenomen. Escèptic pirrònic convençut de la impossibilitat de fer certs esbrinaments, va decidir abandonar-se ja del tot a la inefable bonança de la conjuntura i deixar per als prebostos de l'Olimp la comprensió dels enigmes, del seu sentit i del seu motiu. I, contemperat al cas, va desdoblegar una camisa en què a penes van quedar arrugues: va aparèixer quasi impecablement planxada, i li va embolcallar el tronc i els braços una tela impol·luta, dòcil i suau. Amb uns confortables pantalons de pana va enfundar-se les cames, després de posar-se uns generosos mitjons que pujaven gairebé fins als genolls. “Això sí que està ben anomenat —se li va acudir llavors—: *mitjons*, i no el que porten les dones i de què, tot i arribar fins al capdamunt de les cuixes, en diuen *mitges*, quan n'haurien de dir *enteres*”, i, de resultes d'aquella nímia agudesa, un somriure ufanós li va aflorar als llavis, perquè mai no s'havia vist ni tan sols mínimament esquitxat per la purpurina de cap tipus d'enginy verbal, mai no havia estat en absolut un home d'ocurrències.

En calçar-se, va notar la pell de les sabates blanenca i protectora, i les soles amb un agradable punt de flonjor... I el fluid sentiment de mudança, de conversió, que, transcendent ja desconcertantment les percepcions sensorials, l'embargava i anava fent-se sòlid a l'influx d'una evidència: que el seu univers particular estava assolint un grau d'excel·lència impensable per a un home com ell i tal vegada per a qualsevol dels humans. Aquesta evidència, però, es revelava mitjançant un procés tan extravagant

que, lògicament, l'hauria d'haver no només incomodat, per mera incapacitat cognoscitiva, sinó també espaordit, per l'anguniós recel que provoca la ignorància; tanmateix, el plaer que experimentava en aquella metamorfosi era tal que l'inhibia fins i tot de plantejar-se buscar alguna possible malícia a l'entrellat del prodigi. L'essència d'aquell auguri —perquè ell, en el fons del seu desconcert, entenia tota la qüestió com un manifest d'aquest estil: una mena de disposició augural, encara que no pogués ni tan sols intuir-ne la referència— actuava sobre la seva ment com el més calmant, benèfic, satisfactori i portentós dels fàrmacs.

Quan va obrir la porta al món exterior, la ciutat va passar també a formar part de l'esbalaïdora i, pel que semblava, indeturable mutació, i no hi va desentonar en absolut. La façana, vella i esclovellada, malmesa pel temps i l'abandonament, de l'edifici que s'alçava davant de casa seva, se li mostrava decorada amb una àmplia varietat de pàtines i relleus que semblaven dissenyats per una mà heterodoxament, però encisadorament, artística, i el seu color dominant havia deixat de ser un miserable gris pena per esdevenir un de perla, elegant i ple de matisos. I en els soferts plàtans urbanites, amb les bases dels troncs encerclades per unes reixetes que aquell dia lluïen, als ulls d'ell, brunyides sobre un fons d'humitosa terra neta, va descobrir un ric ventall de verds, ocres, argentosos i ambarins que mai abans no havia apreciat.

Al carrer, acabat d'escombrar i regar, encara no s'hi veia ni una ànima. Va caminar fins a la cantonada, i en l'amplitud de la cruïlla li va arribar l'alè extraviat d'un aire pur i impròpiament muntanyenc. El va aspirar, abandonat al mirífic context taumatúrgic, mentre travessava, i aleshores,

hauríeu dit que per art de màgia, va sorgir la furgoneta: barbàrica, rugent, com un rinoceront encabronat, com una fúria desbocada i letal. Va sucumbir ja un instant abans de ser atropellat. El bram estrepitos del monstre va sorprendre tan brutalment la seva desprevinguda serenitat que no va poder suportar la violència de l'escomesa sonora, i alguna cosa va esclatar en el seu interior esmicolant-se com una panna de cristall a l'embat d'una desastrosa maça. I quan es desplomava, romput per dins, li va arribar l'esfereïdora agressió corporal: de primer, envestit; després, atrapat i arrossegat, i, finalment, gitat pel darrere de la bèstia mecànica enfollida, remarcada l'escena entera pel renill macabre d'una frenada tardana i inútil.

Però, passat un moment d'una insonoritat profunda i desolada, i d'una inversemblant dilatació malgrat la seva fugacitat —com si hagués estat una fugacitat a càmera lenta—, el caràcter estètic de l'inextricable procés es continuava manifestant: el cos de l'accidentat va quedar estès decorosament —tot i l'estropell de la seva indumentària— a la banda de la calçada on ja apuntava el sol, sense traumatismes aparents, amb el cap recolzat a la vorada i les mans damunt el pit, com si dormís un plàcid son després d'haver-se-li recompost el cristall anímic fet miques en el pròleg del sinistre. Només la incongruent veta de sang que li rajava d'una orella delatava el fatal desenllaç del succés.

La furgoneta havia quedat aturada al bell mig de l'encreuament. A través de les llunes de la cabina, a l'interior s'hi podia veure la figura d'un home aferrat amb les dues mans al volant, encara paratitzat per l'esglai. Per efecte de la frenada i els consegüents contracops del material trans-

portat, s'havien obert les portes del darrere del vehicle, i unes grans cistelles de plàstic —d'un balsàmic color blau anyil—, en bolcar-se, havien enviat carrer avall desenes de brioxos rodons i daurats. Envaïa l'ambient una aroma cordial, domèstica, dolcena i apetitosa de pa de comí.

REVOLUCIÓ PRETÈRITA

Albert Bardés Baraldés

Una circular de l'oficina central d'objectes perduts va alertar les autoritats: en qüestió de pocs dies s'havia trobat un nombre considerable de records que, orfes de propietaris, provocaven disturbis i desperfectes en el mobiliari urbà. El comunicat —de caràcter urgent— sol·licitava un seguit de mesures preventives, però, tot i la gravetat de l'avís, les altes instàncies administratives no van poder ser a temps d'aturar aquella munió crispada de records antisistema. Malgrat que es va convocar una comissió d'experts perquè analitzés el fenomen, una multitud escandalosa de conceptes nostàlgics ben aviat acamparia per la via pública, esgargamellant-se en favor d'una revolta pretèritament justa.

La població, que fins llavors havia adoptat un paper secundari, va començar a patir els primers símptomes d'aquell inaudit moviment revolucionari. Un dels més rellevants va ser l'alteració de la mateixa rutina. Així, va entrar en la lògica del dia a dia veure individus que, amb l'hipotàlem a mig gas, es quedaven palplantats al carrer

—claus de casa en mà— perquè els havia fugit del cap l'adreça on vivien. També seria una constant el fet que, a causa de l'afebliment gradual de la memòria, la gent confongués les amistats, s'abracés a desconeguts o canviés inversemblantment de professió: emèrits acadèmics en llengües mortes s'enfilaven als camions de bombers per anar a apagar focs, cirurgians il·lustres suplien les funcions de les caixeres de supermercat i, fins i tot, s'havien vist directius encorbatats de grans multinacionals escombrant voreres i parcs mentre, distrets, xiulaven a ple pulmó.

Dins aquell despropòsit hilarant de desorientació col·lectiva, les consultes al psicòleg van desaparèixer, però el surrealisme de les escenes viscudes va desestimar incórrer en aquest tipus d'ajuda: ni els pacients no recordaven els motius pels quals s'estiraven al divan, ni els professionals més contrastats no sabien com manegar el catàleg dels complexos més elementals. Aviat la memòria humana seria declarada zona catastròfica i els negocis fraudulents aflorarien aprofitant el buit mental que presentaven molts ciutadans. A canvi de preus prohibitius s'oferien records de segona mà amb els quals es podia trampejar la situació i reconduir una biografia escapçada. També en van circular uns de més econòmics (sens dubte adulterats) que presentaven tares i alteraven més del compte un ja de per si precari sistema memorialístic. La necessitat de tornar a ser algú amb un passat únic i intransferible va generar una allau d'oferta i de demanda difícil de contenir.

Les forces de l'ordre públic, desbordades, van haver de mobilitzar els antiavalots i, després d'efectuar càrregues policials i de practicar algunes detencions sonades, l'Administració cediria a negociar amb els records exaltats.

Els delegats governamentals ben aviat comprovarien que entre les mans tenien un problema més gruixut del que es pensaven. Entre les millores laborals reclamades —flexibilitat horària, ampliació del descans setmanal, renovació del conveni col·lectiu...—, els records posaven especial èmfasi en les polítiques de gènere. Exigien al propietari de torn que a l'hora de fer-los servir apliqués unes coordenades de nostàlgia adaptades a la paritat del nou segle. Demanaven que cada cert període el cervell humà fes desfilar el mateix nombre de records que estaven pastats en gènere masculí com en femení. També volien més sensibilització per part del que anomenaven *la patronal neuronal* i, per això, reclamaven que els companys amb més antiguitat gaudissin d'importants avantatges fiscals. A més a més, denunciaven la intromissió professional que practicaven molts humans, els quals gosaven tergiversar escenes del passat en benefici propi o pel simple fruit gratuït de la imaginació, un fet gravíssim que anava en contra del seu codi deontològic.

Després de mesos de dures i llargues negociacions, en les quals les relacions van fregar el límit de la ruptura, es va arribar a un acord de mínims. Els conceptes manifestants reprendrien les seves tasques amb normalitat, la ciutadania tornaria a fer un ús complet i rigorós de la memòria i, al seu torn, el govern es comprometria a vetllar perquè els propietaris apliquessin les demandes exigides pels seus propis records. Però la por que el passat retornés brandant més drets i collant la paciència del govern (amb l'amenaça sempre latent d'una vaga indefinida) va precipitar les investigacions farmacèutiques. La comunitat científica va ser convocada perquè estudiés la possibilitat de poder

prescindir, en un futur més proper que llunyà, del passat més remot i molest. L'argumentació se sustentava en el fet que desactivar sindicalment els records era vital per a la salut de l'erari públic, una acció sens dubte dolorosa però que havia de prevaler per sobre de qualsevol escrúpol moral i professional.

Les primeres proves van apuntar que mitjançant una barreja de substàncies opiàcies amb petites dosis d'analgèsics (i un altre component químic que no es va voler desvelar) era possible una esterilització satisfactòria dels records. No van passar gaires mesos perquè s'anunciés la vacuna que domesticava la memòria en un termini relativament curt. El problema sorgiria en constatar que la ciutadania necessitava recórrer de tant en tant al passat per bastir el propi present, i els científics van haver de treballar en una altra direcció: fabricar sucedanis que emulessin l'activitat neuronal que els records segregaven. Però, quan les investigacions semblava que tocaven l'objectiu proposat, la revolució pretèrita va tornar a esclatar, i aquest cop ho féu amb més virulència i encert.

Al crit unànime d'"Els records també tenim dret a tenir records!" es va estendre una insurrecció fins llavors mai no vista. Els conceptes revoltats saltaven dels cervells dels ciutadans amb l'excitació pròpia dels que són conscients que participen en un moment cabdal. Aprofitant la descol·locació general i la falta de rapidesa del govern, es van enfilem al poder servint-se d'un cop d'estat fulminant. Per fi, la memòria podria gestionar la realitat al seu gust, i ho faria transgredint els límits temporals més elementals i amb un punta de venjança en les seves accions retroactives. I és que els records no es van estar de recrear les

seqüències històriques més compromeses i d'alt risc per a la humanitat, com tampoc no van filar prim a l'hora de ressuscitar els personatges més dèspotes que havien fet enrogir de vergonya aliena la dignitat humana. D'aquesta manera van voler escarmentar la incomprensió ciutadana fent-los partícips dels cicles més negres del món.

I va ser així com als fonaments del nou organigrama governamental ja no els va caldre haver de patir les sotragades de les ingerències tendencioses dels humans. Ara bé, allò que no van preveure va ser el fet tangible que la història és història i, com a tal, l'epicentre de gravetat que la sosté en l'espai i el temps és un fatídic moviment de forces cícliques...

... i és que, un bon matí, una circular de l'oficina central de ciutadans perduts va alertar les autoritats: en qüestió de pocs dies s'havia trobat un nombre considerable d'individus desvagats que provocaven disturbis i desperfectes en el mobiliari urbà.

LA CRIADA DE MADAME DUMOURIEZ

Jordi Morera Bernús

El Philippe i la resta de la comitiva van trigar gairebé dues hores a recórrer l'intricat trajecte que anava des de la Conciergerie fins a la plaça del Carrousel. El carruatge es movia lentament entre els estrets i tortuosos carrerons, bruts i pestilents, que des de temps immemorials componien el cor de París. Era esfereïdor observar les cases apinyades unes damunt les altres, sense ordre ni concert, que configuraven barris deplorables plens de gom a gom de gent immunda i promíscua, en els quals era molt fàcil que s'originessin mortíferes epidèmies que, amb relativa freqüència, s'acarnissaven amb els seus habitants. Aquest descoratjador paisatge no era més que un fidel reflex de la insensatesa i la degradació humana en la qual es trobava immersa una bona part de la població. Eren temps confusos i ombrívols en els quals el terror i la mort campaven a plaer, i es podia constatar una tremenda commoció i desassossec entre els integrants del clergat, la noblesa i els cercles més pròxims a la monarquia, destinataris principals de la ira revolucionària. En realitat, qualsevol ciutadà del qual es

tinguessin les mínimes sospites de desafecció al règim tenia els dies comptats. Les contínues revoltes —amb els terribles canvis socials que implicaven— i les diferents faccions que s’anaven alternant en el poder estaven duent la ciutat al caos i a l’anarquia. El Philippe pensava en tot això mentre feia enormes esforços per no perdre la serenitat ni la lucidesa que li eren tan pròpies, ja que era conscient que la voràgine infernal dels últims esdeveniments havia fet perdre la raó a més d’un, per la qual cosa, i malgrat que es trobava aclaparat per les circumstàncies, es va esforçar a dissimular el seu estat d’ànim exhibint un posat decorós i arrogant. Estava segur que a la plaça del Carrousel l’estaria esperant la Marie, i això el tranquil·litzava enormement. Feia ja tres dies que no es veien, tres llargs dies amb les seves interminables nits que trobava a faltar la seva càlida companyia.

Per més que el cotxer fustigués els cavalls, era impossible anar més de pressa. Els nombrosos captaires i gent de mal viure que ocupaven els carrers mostraven expressions amenaçadores mentre observaven els inquilins de la carreta i la sinistra escorta aventurant-se pel seu reialme. Quan hom es fixava en els seus rostres, demacrats per la rudeza de les seves vides i pel consum febril de l’insalubre licor que se servia a les tavernes de la zona, podia apreciar un ofensiu arravatament de dignitat (inversemblant en altres temps) i un renovat coratge que els impel·lia a mostrar-se desafiadors davant individus de més noble nissaga. El Philippe trobava exasperant que tipus tan mesquins i ordinaris poguessin fúmer-se’n de gent respectable com ells, increpant-los amb atrevides burles i bravates i mostrant la seva aprensió de forma tan atrevida. “Sí, definitivament, moltes coses han canviat darrerament”, es va dir el Philippe consternat.

Saint-Just i Renée Durand l'acompanyaven en el convuls periple parisenc. A pesar de la indignant situació, cap dels tres homes va dir una sola paraula en tot el camí. Era un escenari tan grotescament absurd que els impel·lia a fantasiar amb la il·lusòria idea que no eren més que tres figurants ocasionals, simples comediants actuant en una obra tràgica, fruit d'una grotesca al·lucinació; un terrible malson del qual despertarien en qualsevol moment.

Quan, finalment, van albirar a la llunyania l'embocadura de la plaça del Carrousel van sentir un gratificant alleugeriment; la pressió de la gentada sobre l'estoica comitiva havia començat a disminuir i el carrer va anar guanyant amplària i els va procurar una mica més d'assossec, un assossec efímer. Només trepitjar la plaça van tornar a sentir la mateixa sensació d'incomoditat que els havia acompanyat durant tot el trajecte.

El lloc estava ple de gom a gom de gent àvida d'emocions, desitjosa de passar una estona agradable amb la contemplació de l'apassionant espectacle que els havien reservat. Eren centenars d'homes i dones en fraternal comunió; un galimaties de cossos apinyats, d'éssers alienats, àvids de sang, que gaudien impúdicament proferint estentòries escridassades i punyents impropis contra els infeliços que esperaven dempeus la lectura pública de les seves presumptes malifetes; una turba enfollida que sospirava perquè comencés la funció sense més demora mentre es dedicava a propagar als quatre vents les suposades conspiracions dels condemnats. El Philippe va comprendre com devien sentir-se els gladiadors en els temps del circ romà, enfrontant-se a mort contra un enemic terrible ovacionat per la multitud o bregant en desigual combat contra els

lleons. “Però en aquest circ no hi haurà cap lluita”, va pensar greument el Philippe; aquí no se’ls brindaria la més mínima oportunitat als que havien caigut en desgràcia. Ja feia hores que Marat, que ocupava la seva infame activitat com a magistrat de l’espuri tribunal nomenat precipitadament per l’implacable comitè revolucionari, havia efectuat aquest simulacre de judici i havia dirigit el seu polze cap avall. Qualsevol amb un mínim de sensatesa sabia que era absurd esperar alguna mena de misericòrdia d’aquest sinistre personatge. En uns instants va començar el farisaic cerimonial i el Philippe, desentenent-se dels protocols, es va posar a observar la multitud, aglomerada a escassos metres d’ell, per intentar trobar la seva estimada.

No li va costar gaire esforç albirar les belles faccions de la Marie despuntant esplendorosament entre la resta de la gentada. El deliciós i anhelat retrobament de les seves mirades va ser un bruscat esclat luminiscent que va absorbir completament la titubant atenció del Philippe i va aconseguir que s’oblidés eventualment de les seves aficcions. El Philippe va inclinar el seu vigorós tors cap a un costat i va aconseguir entrellucar un poc més la conspícua figura de la Marie balandrejant-se dòcilment entre les desenes de cossos suosos que abarrota-ven la plaça clamant justícia. Ella ho observava tot amb una mirada trista i afectada que irradiava una adorable tendresa, una cara angelical que transmetia una serenitat contagiosa que s’imposava amb rotunditat per sobre dels rostres venjatius i injectats de sang de la multitud. Els seus ulls foscos i profunds ho examinaven tot amb acurada atenció des de la fràgil immunitat que li brindava el fet d’estar encastada anònimament entre la caòtica aglomeració d’ànimes que

bramulaven com endimoniats seguint el ritme marcial que forjaven els tambors.

El Philippe havia trigat molt de temps a descobrir el veritable amor. Ara, als seus trenta-vuit anys, i gràcies a la captivadora personalitat de la Marie, havia experimentat per fi aquesta sensació tant de temps ignorada, una sensació molt diferent de la joiosa, encara que frívola concupiscència, que ell havia conreat amb incomputables dames de naturalesa i condició molt diverses, des que era un adolescent imberbe. La Marie l'havia conegut a la mansió de Madame Dumouriez, en una de les nombroses visites que va efectuar a aquell domicili on era citat amb caràcter d'urgència per la desconsolada propietària cada vegada que el seu espòs, el sever general Charles François Dumouriez, es trobava absent dirigint les seves tropes als fronts oberts de Neerwinden i Magúncia. La Marie era la nova criada de Madame Dumouriez, una minyona que superava amb escreix en bellesa i misteri la superba mestressa de la casa. El Philippe va quedar fascinat per l'atractiva minyona des del primer moment que la va veure. La seva enigmàtica i pertorbadora mirada, deliciosament voluptuosa i repleta de suggestives promeses, el subjuguà de tal manera que li va robar el cor per sempre. La jove criada va provocar-li una insurrecció dels sentits; una agitació interior que li va fer palpitari, amb una força fins aleshores desconeguda, el cor inexpugnable; una agitació tan impetuosa i ardent com la que estava neguijant aquests últims mesos una bona part de la població a banda i banda del país.

Quan no feia ni una setmana que el Philippe havia conegut la Marie, el general Dumouriez es va passar a

l'enemic i la seva promíscua esposa va haver d'abandonar el país per defugir una brutal represàlia.

El mateix dia que la desacreditada patrona s'esfumava de París, el Philippe es va proposar convèncer la Marie que es traslladés a viure a la seva residència, una aspiració fàcil de satisfer per part de la desemparada jove. La Marie havia perdut la seva ocupació i, tal com estaven les coses, era conscient que no quedaven gaires ciutadans acomodats a la ciutat amb la suficient temeritat per contractar una jove donzella per posar-la al seu servei. El Philippe tampoc podia abaixar la guàrdia: feia poc més de dos mesos que Lluís XVI havia estat executat i ell no ignorava que en qualsevol moment la sort, companya capritxosa, de vegades propícia, de vegades hostil, podia abandonar-lo. Ja feia tres anys que es dedicava en cos i ànima, les vint-i-quatre hores del dia, a evitar els nombrosos obstacles que se li anaven presentant. Entre aquests obstacles, el que més l'amoïnava eren les terribles ambicions de certs personatges malintencionats i envejosos que, vinculats als nous capitosts que s'havien fet amb el poder, pretenien saquejar el seu patrimoni i desposseir-lo dels seus ben merescuts privilegis. Ja havia tingut problemes amb els jacobins primer i amb els girondins després, i sabia que la providència només estaria de part seva si observava unes determinades regles i aconseguia passar desapercebut.

Ara, dempeus a la plaça del Carrousel, mentre observava satisfet la seva estimada, li van retornar imatges d'aquella primera nit que va passar a la seva cambra al costat de la Marie, una nit màgica en el transcurs de la qual es va enamorar perdudament d'ella, fins al punt que li declarà el seu amor més sincer. Després de jeure junts i gaudir fins a

l'extenuació dels seus cossos tremolosos, xops per la sufocant humitat de París barrejada amb la fecunda transpiració de les seves pells excitades per una passió desbordada que vorejava el deliri, va concloure que, tan sols pel que va sentir aquella única nit, havia valgut la pena viure.

A partir d'aquell dia no va poder separar-se mai més d'ella. El Philippe sabia que havia trobat la dona de la seva vida i se sentia feliç. Encara que, per a la seva desgràcia, les coses no estaven per fer gaire ostentació de la seva felicitat. Assenyadament, van decidir mantenir la seva relació en secret. Ambdós sabien que una relació d'aquestes característiques estaria mal vista pels uns i pels altres, tant a l'entorn d'origen humil del qual procedia la Marie com en els ambients més cultes i refinats als quals pertanyia el Philippe, ambients potencialment perillosos que, de manera clandestina, seguia freqüentant. Era una pugna diària plena de dificultats en la qual el Philippe participava de manera activa, tractant de no allunyar-se massa de les seves influents amistats davant el temor de veure's relegat del seu món de prebendes i oportunitats. Una cosa era mantenir una aventura ocasional amb alguna plebea i una altra molt diferent enamorar-se d'una noia de rang tan inferior. Això mai no li ho perdonarien.

Malgrat tot, el Philippe intentava ser optimista. Sabia que era impossible ignorar els nous vents que, com hàlits diabòlics, instruïen les ingènues consciències de la ciutadania amb absurds discursos que reivindicaven conceptes tan difusos com *igualtat* i *fraternitat*, però estava convençut que un dia o altre tot tornaria a la normalitat, i que la seva vida i la seva hisenda deixarien de córrer perill.

Però, a pesar de la crua realitat, ara estava content. Després de tres dies, que se li van fer eterns, en què havia estat separat arbitràriament de la Marie, per fi es retrobaven. Era molt important per a ell que la Marie estigués present en un moment tan transcendental. El tràngol pel qual estava passant es feia més suportable amb la seva encoratjadora presència.

No obstant això, la seva nul·la disposició per al martiri era concloent, quedava palès en el seu fràgil estat d'ànim, que s'havia començat a esquerdar i mostrava clars indicis d'ansietat i basarda. Lluny estaven els dies que la seva vida era una plàcida taca d'oli surant en el mar (igual que suraven els esplendorosos nenúfars a l'estany de Madame Dumouriez), sense sobresalts ni preocupacions. L'ambient tampoc ajudava a suportar l'adversitat. Els crits exaltats de la multitud, els insults, la mofa, la iniquitat de tot això li produí una punxada esfereïdora a la boca de l'estómac que l'obligà a preguntar-se si no era en realitat un just mereixedor d'aquest correctiu. Era probable que hagués fet cert abús dels seus privilegis, però, en aquells moments, ja no li quedaven forces ni ganes de fer actes inútils de contrició, tampoc de sincerar-se massa ni de permetre's introspeccions malenconioses. En realitat, ja no hi havia ocasió per a res d'això. El Philippe, conscient que el temps se li acabava, va dedicar a la Marie una mirada especial, una darrera mirada en la qual quedava reflectit tot l'amor i l'agraïment que sentia vers ella. La Marie li va retornar un somriure agredolç i una llàgrima va córrer per la seva galta mentre s'acomiadava mentalment d'ell.

Els tambors havien expressat dues vegades la seva fatídica tonada. No feia ni quinze minuts que havien arribat a la

plaça del Carrousel i els seus dos companys ja havien deixat d'existir. El Philippe estava terroritzat i sorprès de la facilitat amb la qual s'havien esborrat els noms de Saint-Just i Renée Durand del registre dels vius. De sobte, una intensa i penetrant aroma de sang el va encerclar amb rapidesa i li provocà una estranya combinació d'angoixa, perplexitat i por.

Quan va fer un cop d'ull al voltant de l'aparell li van entrar nàusees i va estar a punt de vomitar, però va aconseguir restablir-se. Estava decidit a no perdre l'enteresa en cap moment.

De sobte, quatre braços robusts el van agafar de males maneres i el van forçar a agenollar-se; un cop prosternat el van encaixar entre els dos travessers. Llavors va sentir un fluid càlid que li baixava per les cames i li humitejava els camals dels pantalons tacats de fang.

El clam popular anava guanyant en intensitat. Podia escoltar nítidament les greus acusacions i insults que li llançava la plebs; semblaven caníbals a punt de fer un festí. Se sentia indignament ultratjat, incomprès, menyspreat per tots. Els crits extasiats de la multitud li van recordar rituals atàvics en els quals s'oferia el sacrifici d'un innocent per acontentar els déus.

Va començar altra vegada el retruc de tambors i va comprendre que aquesta vegada redoblaven per a ell. En uns instants, la fulla freda seccionaria el seu cos. Va observar la cistella vermella de vímet col·locada a terra, a pocs centímetres del seu cap, esperant pacientment. Va sentir com el botxí accionava el ressort i va escoltar el so sibilant de la fulla lliscant amb velocitat cap al seu objectiu.

AMETLLES AMARGUES

Xavier Ortells Nicolau

Aquest havia de ser un conte ben feliç, de personatges amables i una trama suau que deixés el lector amb un mig somriure als llavis i una millor predisposició vers els seus veïns i familiars i, de torna, més satisfet amb ell mateix. Com veureu, la història reunia tots els ingredients perquè així fos: el protagonista era un home jove, d'uns trenta anys llargs, un com tants de nosaltres, amb estudis, una feina decent, una dona bonica i una casa a Sant Cugat o a l'Eixample. Classe mitjana catalana. Ciclista de muntanya, culer, si de cas un pèl tímid però amb cap de les neurosis o vicis ocults amb què sovint els escriptors volem donar color a una història de costums i introduir algun element d'introspecció o crítica social. Els esdeveniments el conduïen fins a un mínim conflicte quotidià, potser una topada amb les avarícies humanes a la feina, o la retrobada d'un antic amor d'adolescència, la mort del pare o una aventura selvàtica (però controlada) durant les vacances d'estiu, un enfrontament que posava en funcionament les seves febleses però també la seva dignitat. A la fi, el nus es resolí

amb un gir que reforçava els seus afectes, els seus valors i, si se'm permet, la seva humanitat. O sigui, una trama poc èpica i amb certa moralina, com vénen a ser, al cap i a la fi, la majoria de les nostres vides. A això em referia quan parlava del somris als llavis del lector: una història petita i amable, en què la proporció d'agre fos tan minsa que només servís per no empatxar-nos de dolçor.

Però no ha pogut ser. Com a escriptor del conte, n'accepto les responsabilitats, però no me'n puc estar, ara que en tinc l'oportunitat, de presentar un matís. I és que si se m'ha de retreure res, ja avanço que ha de ser haver estat massa permissiu. Davant la tranquil·litat i confiança que m'inspirava el protagonista, en vaig desatendre la vigilància i, en un moment en el qual la història avançava sola mentre em feia un cafè, tot se'n va anar en orris. Si em deixeu explicar-ho, veureu com qualsevol de vosaltres, en les mateixes circumstàncies, hauria pogut incórrer en un error semblant.

Abans, però, cal ser conseqüent, i la meva intenció no és, en cap cas, minimitzar la catàstrofe: la situació en la qual va acabar el nostre protagonista (i, amb ell, jo mateix, que no m'he pogut estalviar el dolor d'explicar-la, i vosaltres, el de llegir-la) és dramàtica, terrorífica, absurda: un infern. Sense avisar i sense que ningú entengués el com ni el perquè, el protagonista va començar a perdre l'habilitat de viure una vida normal, més tard va perdre la feina, els seus referents i, finalment, penso, les mateixes ganes de viure. La seva dona va provar de fer-li costat, comprendre una petita crisi temporal, una malaltia estranya o un tret soterrat d'una personalitat que estava disposada a admetre canviant. Però res ni ningú li van agrair l'esforç, i ella sentí

com, gradualment, la seva presència es valorava menys que les cortines que ens tapen el sol, que si hi són, doncs bé, però si no hi són tampoc no és una tragèdia. A la sortida d'escena de la dona la va seguir la dels seus millor amics, aquells a prova de foc; sa mare no el va abandonar del tot, és cert (hi ha aquella escena de la presó, per exemple), però tampoc li responia les trucades ni li cuinava ja aquells rostits. Quan el nostre protagonista va començar a caminar tot sol pels carrers d'una ciutat forastera, mirant-se la gent i les façanes i les bústies i les sortides dels garatges amb el mateix interès o falta d'aquest, jo també el vaig abandonar. Se'm pot imputar, imagino, aquesta última traïció: hom està obligat, pels llaços que qualsevol acte de creació imposa, a responsabilitzar-se de la seva criatura, i no tan sols per evitar que, com el monstre d'en Frankenstein, se'ns escapi de les mans i cometi crims i aberracions, sinó sobretot per una bàsica decència i responsabilitat ètica. Però, per què hauria de ser jo més que els seus amics, la seva dona o els seus pares, amb qui el protagonista tenia sòlids vincles d'afecte o de sang? No farà falta, penso, que arribem a aquests arguments: un cop us expliqui la tràgica història de la seva destrucció, tots entendreu que, arribat un punt, jo també abandonés la història i el seu protagonista.

Recordo que un dia, en arribar a casa, no encertà la clau. No el pany, sinó que no va saber quina era la clau de casa. Això ja era estrany, perquè la clau de casa era una d'aquestes claus modernes, grosses i plenes d'incisions semiesfèriques a la fulla que sembla que hagin d'obrir una nau espacial o la caixa forta del Banc Central. Però encara més estrany fou que, en lloc de provar una altra clau, o, si voleu, trucar al timbre —la dona era a dins, tant ell com jo

com els lectors, a aquella alçada, ja sabíem que el dimecres ella plegava d'hora i aprofitava la tarda per fer les activitats de la carrera de Psicologia que seguia a distància; en lloc de la decisió normal i comprensible, el meu protagonista es va enfilar per l'heura fins a la finestra de l'estudi del primer pis (i com us podeu imaginar, li va fer un ensurt gegant a la dona, que el va veure aparèixer a la lleixa com si fos un lladre o una òliba gegant). Aquesta no fou la primera raresa, però sobretot no fou l'última; al contrari, van anar en augment: si un dia va arribar a la feina amb culot de ciclista, el següent escopia tres cops abans d'obrir una carta de correu intern; just abans d'arriscar la vida per aturar un autobús i dir al conductor que una de les rodes del darrere estava una mica fluixa, s'havia comprat unes maraques mexicanes i baixava Joaquín Costa cantant boleros. Això en la secció, diguem-ne, estrafolària. Però ben al principi també van començar a succeir una sèrie de fets que, a mi, personalment em van impressionar (sé que a altra gent li preocupaven més altres coses; imagino que aquí la meua condició d'escriptor, del seu escriptor, hi va influir). No hi ha manera de treure suc literari a un personatge que es posa a estudiar, durant sis hores, amb horaris, mapes i guies, la ruta més curta entre Praga i Bombai en autobús sense passar per cap país amb un nom que inclogui la lletra A. Ni tan sols (i a hores d'ara ja enteneu que no era el meu cas) si hagués tingut la intenció d'escriure una història experimental, hauria aconseguit que un lector mantingués el seu interès en un personatge que se'm passa un capítol debatent-se entre si llevar-se o no.

Ara ja sabeu què va passar. Tan sols em resta un aclariment, diguem-ne, tècnic. Em dirigeixo sobretot a aquells

de vosaltres que heu provat d'escriure algun cop, com a companys d'armes espero que entengueu que em vulgui justificar des del punt de vista de l'escriptura. Des del primer moment, òbviament, vaig considerar la possibilitat que es tractés, ras i curt, d'una mancança de la meua escriptura, un problema de planificació, de control narratiu, o fins i tot de domini lèxic o sintàctic. Però una lectura ben acurada no deixa lloc a dubtes: tot comença amb una elecció del mateix personatge. M'anticipo als vostres comentaris: no es tracta del típic recurs metaficcional en què el narrador es veu desbordat pels seus personatges, sinó que una acció del meu personatge va tirar-ho tot per terra. M'explico: un matí, ell es lleva i com cada dia se'n va cap a la dutxa. Fins aquí tot normal. Agafa una ampolla i abans de posar-se'n una mica de líquid a la mà s'adona que ha agafat l'ampolla del gel. Apareix aquí (es veu en el text, aquella frase en què reflexiona sobre la imatge d'unes ametlles a l'ampolla de gel: de què li serveix a la història aquesta frase, sinó per donar unes dècimes de segon al personatge per tal que entri al seu cap aquell pensament fatídic?) un mínim impàs i, en lloc de deixar el gel al seu lloc i, com sempre, agafar l'ampolla de xampú per començar a rentar-se pel cap, refà el moviment, aboca el gel i s'ensabona el cos. Com comentava, jo mateix em vaig preguntar, més endavant, si tot no s'hauria pogut evitar amb una tècnica millor. Per exemple, si hagués controlat millor l'estil, potser no hauria deixat passar aquella reflexió inútil sobre la foto de les ametlles i així hauria tancat l'esclatxa de temps per on s'escolà el pensament funest. O encara més, potser l'esclatxa real la vaig obrir jo mateix, mentre pensava si escriure *ametlla* o *atmella*: durant el temps en

què: *a*) vaig comprovar que la primera accepció d'*ametlla* al diccionari de l'Enciclopèdia en línia era 'Nom donat a diferents coses que presenten una forma semblant a una ametlla: diamant en forma d'ametlla, capoll de seda, etc.' (i que per tant em va fer pensar en la relació entre aquesta forma i la que pren el gel quan el diposites a la mà i, encara més, en la diferència cultural que així es podia implicar, ja que en anglès se sol utilitzar *dime*, un 'cèntim', per fer referència a la forma o proporció, petita i delimitada, que prenen els líquids viscosos: la vella Europa amb vincles agraris contrastada amb la jove Amèrica capitalista); *b*) vaig comprovar que *atmella* no és un terme acceptat; *c*) vaig pensar, com tantes altres vegades, per què havia de fer servir un terme acceptat si en la variant dialectal i el registre en què escrivia no s'utilitzava, i *d*) vaig decidir-me finalment per *ametlla*; per tant, una qüestió de dubte sobre el registre adient, de poca claredat lèxica. Durant aquest temps, més el que vaig trigar (no gaire, és cert, però el destí es decideix en segons) a fer-me un cafè amb la Nespresso, és possible que perdés el control sobre el personatge i, distret (i, no ho oblidem, totalment confiat en la bondat d'aquell personatge amable i content), abaixés la guàrdia i permetés, com un estèril caprici momentani, que el personatge canviés el seu hàbit i comencés a ensabonar-se pel cos i no pel cap.

Evidentment, cap tribunal m'absoldrà de la meva responsabilitat, ja que vaig ser jo qui va escriure aquelles línies (quin horror, recordar ara, la tranquil·litat amb la qual les vaig teclejar; tornar-ho a fer és un suplicí, cada dit em dol: "Per què no?", es digué. "Quina estúpida cadena ens lliga a les nostres rutines diàries, a les repeticions amb què, des de petits, marquem el *tempo* dels dies que passen?". Ai,

las, estúpida fou la meva presumpció, satisfeta amb una metàfora que contrastava la llibertat musical de l'albir amb la repetició industrial de la rutina, i ignorava que cal tan sols una baula trencada perquè la cadena sigui inservible. I, no obstant això, com preveure, com ara diuen els físics moderns, que una petita alteració pot afectar tot un sistema?). I, amb tot, el més horrorós, el que m'ha fet perdre hores i dies de son, el que m'obliga ara a escriure aquestes línies perquè cap altra història vol sortir dels meus dits, i temo que això serà per sempre, és comprendre que era impossible escriure una altra cosa. I que hi ha un personatge que volta per aquí fora, sense direcció ni raó de ser, que es qüestiona totes i cadascuna de les decisions que pren, i que deixa darrere seu un rastre de destrucció i absurd.

DE PARAIGÜES ENFUNDATS. APUNTS PER A UNA TAXONOMIA

Francesc Xavier Torres Olivé

En puritat la humanitat es pot dividir entre els que porten els paraigües plegables polidament guardats dins la seva funda i els que els porten lligats només amb la cinta: paraigües negres embullats i probablement desmotivats. Sense funda, descuidats, erts. El meu Cap De Departament és dels primers. A les tres en punt passa per davant la meua taula. Metrònom inflexible: tac-tac, tac-tac, tac-tac. Amb el seu paraigua reglamentàriament enfundat a la mà, m'alça el cap en un pà·lid succedani d'adéu. De la seva boca oberta n'hauria d'haver sortit un adéu, però, pel que fa a mi, ja fa segles que els sons d'aquella gola van morir abans de néixer, un avortament legalitzat pel costum i el desinterès més palmari i primitiu. "Adéu?". No, home, no, on vas a parar? No en surt res, de la boca..., allà només hi entra, furtiva, la meua vista per intuir-hi una horripilant càries negra. Noto una aguda punxada a la banda de dins de l'occipital: "Hola, soc la càries del teu Cap De Departament i he vingut a dir-te adéu." Ja

et dic: esgrogueïts succedanis d'adéus, quotidianitat en monòtona successió.

I jo no. Jo sóc dels segons. Jo sóc dels que porto el paraigua de qualsevol manera (i això els dies que no me'l descuido a casa). Em miro el meu aparell, amb tot de plecs negres plens d'entropia, desgana i asimetria. Ell em torna una mirada carregada de retrets i d'infinits desdenys: "Això és el millor que pots treure de mi, pobre imbècil? En això m'has hagut de convertir, burro?". Ofensa! Intolerable mala educació! Vaig per rebatre'l violentament a terra, ("però tu què t'has cregut, tu qui et penses que ets, puta col·lecció de mecanismes xinesos de fiabilitat immunda?"), però em continc: recordo les implacables gotes de pluja que assoten el carrer (les he vist per la finestra mentre apagava l'ordinador. La pantalla em deia "adéu, senyor usuari, que tingui vostè un bon dia", i elles semblava que queien empenyades, molt empenyades). Em captinc, dèbil animeta interessada i menjada pel sentit pràctic. M'empasso l'orgull. Però de camí a l'ascensor no puc evitar voleiar-lo enlaire, mal plegat com el duc, com un corb negre manc, coix (o simplement amputat per algun xiquet amb un sentit d'humor extravagantment macabre). Minúscules venjances de català empenyat.

Les fundes dels paraigües plegables indueixen a algunes curioses reflexions mentre baixo per l'ascensor. Ascensors i introspecció. El de la feina té un mirall que ocupa tota la paret del fons, de punta a punta. Cada dia de bon matí, saludo el paio que em mira des de la profunda superfície del mirall. Li dic "hola" (em dic "hola", de fet, ja que és el meu propi reflex). Aquestes coses a les vuit del matí tendeixen a desconcertar-me: m'agafa de sorpresa tanta

profunditat i tan aviat. En canvi ara, a les tres i cinc de la tarda, ja hi estic més fet. Deu ser que fa set hores que detecto microcaos en sistemes autosostenibles i evito sabotatges de *bugs* amb codis mòrbids. Set hores de Harry Calahan, eliminant cuquets informàtics àvids de moreres binàries.

La primera reflexió és si hi ha correlació —dic en general, eh?— entre ser Cap De Departament i portar el paraigua polidament plegat i enfundat. La segona reflexió és si —ep!, cas d'existir aquesta correlació— aquest gust per l'ordre és innat o en canvi és un comportament adquirit. “Imagina’t”, li dic al paio del mirall de l'ascensor —em dic, de fet, ja que és el meu propi reflex—. “Imagina’t que no sigui un comportament innat. Imagina’t que sigui un comportament selectiu: que uns determinats individus s'adonen que els comportaments ordenats els fan més fàcil manar, fer de líders. Automàticament —darwinisme pur— tendiran a dur els paraigües dins les fundes, a plegar perfectíssimament els tovallons després d'eixugar-se els morros, a passar puntualment les revisions de l'oli del cotxe i a treure's disciplinadament el condó just acabar de cardar (i nuar-lo, i plegar-lo dins un paper, i buscar una paperera)”. El paio del mirall no em contesta a tanta reflexió (no és de natural loquaç). “És clar que”, penso, “el dia que m'arribi a contestar, cauré —caurem, de fet— de cul de l'espant”.

L'ascensor fa plops quan toca fons. El buit de l'estómac em puja fins les costelles i em torna a baixar. M'agrada aquest succedani de volar. Em passaria el dia pujant i baixant pels ascensors perquè a mi, de sempre, m'hauria agradat volar (dic volar professionalment, eh?!). Potser

és perquè un oncle avi meu va pilotar caces de fabricació russa durant la Guerra Civil, tot i que —ja ho aclareixo ara mateix— jo no el vaig arribar a conèixer mai. M'agradaria volar però sóc de bon conformar, i amb els plops de l'ascensor de la planta baixa al pis vint-i-dos i viceversa ja em considero ben servit. De petit la mama deia de mi a les tietes: “És un bon jan, qualsevol cosa li està bé”. Potser si llavors no hagués sentit aquesta frase, ara pilotaria MiG-21 al servei de la força aèria cambodjana o moçambiquesa, un no sap mai què li pot acabar tocant a la llarga per haver sentit de xiquet una determinada col·lecció aparentment inofensiva de paraules.

Obro la porta de l'ascensor. M'entra pels auriculars de l'iPod el *Rigor mortis* dels A Split-Second. Vaig a acomiadar-me del paio del mirall, però ho deixo córrer perquè una noia del departament d'exfoliacions s'acosta. Deu voler entrar a l'ascensor, i si em sentís acomiadar-me del meu propi reflex al mirall em prendria (amb molt bon criteri, això és clar) per imbècil. Li dic, doncs, hola a ella i no adéu a ell. Quan passa per davant meu li miro furtivament l'escot, amb escàs èxit emperò: “Dies de pluja, tristeses per als furtius”. Du una rebequeta de punt cordada fins la nou del coll. Però arribarà el sol, oh, i és clar que sí, sempre acaba per fer-ho, i amb ell els escots..., ja ho crec que sí, com em dic Gonçalves que sí. Però anem a pams, no ens descuidem les molletes per retrobar el camí: faig una anotació mental. Probablement l'oblidaré d'aquí a unes dues hores, però aquesta no és raó per faltar al sentit del deure: “Demà a les vuit, abans de saludar l'home del mirall, li he de donar l'adéu que li he deixat a deure avui”. Surto de l'edifici de la feina i, oh, sorpresa!

Han desaparegut les gotes grosses i grises com ulls de gat mesquí. Fa uns moments veia com es precipitaven sense remei des de la finestra del meu cubicle i ara ja no hi són. Alguns núvols han escapat indemnes, hi ha esclatxes blaves aquí i allà. Ha sortit el sol. D'on ha sortit?

“De l'est, fill meu. El sol sempre surt per l'est i es pon per l'oest”. “Fins i tot si està núvol?”, pregunto (em pregunto). “Sí, fill meu, ho has de recordar bé: surt per l'est i es pon per l'oest, que els núvols no et tapin l'enteniment, te'n recordaràs, fill meu?”. “Crec que sí”. Efectivament, ho recordaré, aquesta n'és la prova. Se m'alcen les celles sorpreses pel fil directe amb records discrets, distants, polièdrics, adormits, sí. Van com volen, funcionen sols, ells. A la seva puta bola. Com els núvols.

Just quan poso el peu al carrer *Rigor mortis* entra en el seu èxtasi de percussions cibernètiques. Seguint el ritme sincopat faig cops de cap amunt i avall raonablement discrets (per timidesa), i en un d'aquests (avall per ser precisos) veig un pardalet sec a terra. Una llarga fila de laborioses formigues treballa amb extrema diligència. L'expardalet té un trep darrere el cap i en aquest punt la fila es desintegra embogida i febril per convertir-se, sota l'ocellet, en un núvol mòbil fosc, simètric als que corrien fa una estona pel cel. Els meus ulls deuen marcar l'eix de simetria? No en tinc ni idea. Les formigues no semblen gens interessades en plans geomètrics i el pardalet encara menys. A l'altra banda del fil el papa no diu res, ell era més aviat de lletres, per això. No m'estranyaria que, a un crit, l'exèrcit de disciplina germànica aixequés els braços tots a l'una i fes levitar l'expardalet semiingròvidament per sobre la marea negra (com els cantants *heavies* fent

stage-diving als concerts, llançant-se d'esquenes al seu públic acrític i grenyut). Em pregunto si alguna formiga cap ha donat l'ordre, o si és una reacció espontània del tipus *Fuenteovejuna*. I encara: en cas d'existir la hipotètica formiga cap, devia portar el paraigua enfundat?

Tot aquest fil argumental em deixa sòlidament preocupat. Potser les formigues i el pardalet m'han portat massa lluny, per un camí pantanós i extravagant, amb perillosos penya-segats a banda i banda. Potser algun dia no trobaré el camí de tornada i m'hauré de quedar allà tot sol (o en tot cas acompanyat només de reflexions pintoresques). I bé: avanço unes passes més i deixo de costat formiguetes i cadàvers. Potser el paio de dins el mirall de l'ascensor podria orientar-me. Potser. Però, és clar, ell s'ha quedat tancat allà dins l'ascensor, fent d'aviador republicà amunt i avall, amunt i avall, encapsulat fins demà a les vuit. Deu estar escoltant també el *Rigor mortis* d'A Split-Second? Ho dubto, feia més pinta de preferir el pop efervescent i acaramel·lat de La Casa Azul. I, a més, potser dins el Seu Univers De Simetria Inversa els que porten els paraigües plegables embullats i deixadots són flamants Caps De Departament, i els subalterns són els que els porten polidament enfundats.

Camino per la vorera. Un home ros de cabells i ulleres grisos s'acosta a mi, porta un paraigua mal plegat i embullat sota el braç. És de color negre. Sembla un paraigua dòcil, manyac, acrític. Si tingués llengua probablement la trauria tal com fan els cadells juganers. Me'l miro (però provo de dissimular l'enveja). Penso com en seria, d'agradable, acaronar-li els plecs negres embullats els vespres freds d'hivern, desmenjadament assegut en una

butaca blanca davant la llar de foc. Però jo no tinc butaca blanca ni llar de foc, i el paraigua manyac (tan diferent del meu) és d'aquest senyor gris. L'home estreny la seva propietat fort sota el braç (interpreto que mai seré bo dissimulant). Em mira als ulls amb odi, però és un odi moix, contingut, poca cosa, molt d'anar per casa, saps què et vull dir? Amb tot, abaixo el cap mansament quan passa pel meu costat. Arrapo sota el braç el meu paraigua maleducat i rebel. Al cap i a la fi, és l'únic que tinc per quan tornin a aparèixer els núvols grisos. Que ho faran, oh, i tant que sí. Sempre acaben per fer-ho. Com em dic Gonçalves. Ennuvolar els pensaments, encapotar la raó, vet aquí. Per cert, que no me n'oblidi: demà a les vuit, abans de dir hola, he de dir adéu.

COSETES DOMÈSTIQUES

Albert Carrasco i Guasques

Et lloarà la pols?

Amiga-amada,

Aprofito aquesta citació del versicle 30,9 del *Llibre dels Salm*s per començar aquesta carta que encara no sabia dir si és d'amor o de desamor, com tampoc si serà enviada, tal és el meu estat actualment.

Encara hi ets a temps, però per poc, per tant, aprofita-ho, tu, ara; cal que ho intentis, t'ho prometo. Quan sigui pols, no podré lloar-te o dir-te els mots, ni incendiar-te el moll de l'os amb poemes, clenxinar-te els cabells amb les es, encerclar-te amb les os i després ofegar-te en una banyera en forma d'u...

Quina pena que només una demacració —veritable carnet d'identitat de l'angúnia— és el que quedi fitant-se al mirall i discutint amb el fantasma! Movent-se, per si a l'altra banda, miraculosament, les meves bosses de dessota els ulls es transformen i donen pas a una cara lluminosa i diferent, o, millor dit, a diferent vida, que és el que vols

quan tot sembla moure's sota les soles, ennuellant-te en la pols del teu personal terratrèmol.

Però, en definitiva, després de fer quatre gambades, res no es mou ni es commou a l'espill que cruament ens reflecteix, i la conclusió extreta és poc més que res, i ens fa pensar si paga la pena descriure-la.

Quina idiotesa digna de cleques o menyspreu quan et truquen al pit com a una porta tancada! O has perdut les set claus per obrir-te de bat a bat, o —en plena contradicció verbal i en una pèrdua de temps— no hi arribes a temps, o hi arribes ja sense temps i sense alè de tant córrer, o tens compromisos com de precepte, ineludibles, bosses de brosa pendants de llençar i cartes sempre a punt d'escriure!

Quina cara més sarcàstica té la lluna quan la veus reclòs a la cambra i no arrecerat en una cala solitària! Quina melancolia de cabró carbó sense excavar quan esperes els prodigis dels somnis i traspua sols la desesperança tant als versos com a les línies senceres!

Quin mossec al moll de l'os, quin vertigen sigui reculant o avall, quines penombres han esdevingut les goles! Quants cops esperar en va un foc nou en el sotabosc dels esporgats records!

Quina ignomínia seca i quanta quotidianitat —contesa implacable que mata— que arrasen amb tot el que troben, i deixen una lasciva, ennegrida petja que mena enlloc!

I a voltes et preguntes ja en veu alta i xisclant: quina arravatada abraçada, quina entresuor de mans o quin petó humit poden entreobrir els porticons de l'esperança?

És això l'únic que pots esperar quan estàs buit? És una escletxa per fer-se escàpol o una glaçada paret des d'on lliscar imparablement empès per l'allau?

La indecisió mata i a vegades la pressa també, com preguntar-se massa coses abans de saltar, o no saltar per no haver-se de fer ni les maletes ni les preguntes...

La meva barana, però, la veig més baixa i jo sóc més alt, i al divan la meva situació esdevé cada hora que passa més incòmoda, ja que no em pregunto, no em responc i a més callo; he perdut la llengua dels ibers i quan en trobo restes d'alfabet no goso parlar, tremolo com un pàmpol.

Cap, cap glucosa no pot endolcir aquest rostre prematurament taciturn, almenys avui per avui o aquesta llarga temporada per tantes raons abominable: Deixa'm que t'ho digui així d'insultant i dur com les pedres de la sabata, tan adolorit com la musculatura del cor, i tenebrós de tan sincer! No puc més ser, ni voler...

I no em diguis que és possible, que podré si vull. És que ja no sé si encara vull! És que ja no sé si encara sé! És que...

Una abraçada i fins mai, d'això n'estic segur.

Imbert de Santandreu

Amic amat?,

Si no fos perquè fa molts, massa anys que penses que escrius com un poeta, no t'hauria reconegut en les línies que em vas fer arribar fa uns dies, encara que et repeteixis. Vas vessar-la pertot arreu com mai. Et rebatejaré Narcís...

Segurament la teva crisi dels cinquanta és profundíssima, però com et penses que em sento jo? Però és ben veritat que només l'obra, la "teva gran obra", ha estat el més

important per a tu. Quina pena em fas ara, tan lletraferit! No veus que és això el que t'ha estat enverinant a tu i als qui amb tu hem intentant de conviure?

Perquè, a més a més, no has tingut tampoc l'oportunitat de ser un mantingut, fos per una dona —encara que podria dir que potser sí—o fos per l'Administració, seguint l'estela deixada per aquells grans, petits o mediocres autors que d'aquesta manera han anat confegint, dia rere dia, llibre rere llibre i ressenya rere ressenya tot un munt de pàgines.

Mentrestant, però, qui treballava, a casa i a fora, érem nosaltres, les dones, ja que el gran caçador —en aquest cas de mots, en algun altre d'àvides lectores— tenia prou preocupacions per pensar en un altre avui que el seu melic de fulls i correccions i les seves lectures, o tenia prou feina d'anar d'editorial en editorial i de premi en premi per fixar-se en el quotidià de cases, deutes, fills, convivència: en definitiva, *aquell escull*, com anomenava Maiakovski la vida quotidiana... Has estat incapaç de perbocar la frustració als teus versos, sense seguir mai la frase de Vinyoli quan deia “el confort és mal amic dels poetes”...

Deia que tampoc havies pogut ser un mantingut i això ha acabat d'avinagrar-te els rampells del caràcter, i així has acabat, hem acabat, fent-nos mal a cops d'inconsciència. Sols et faltava la crítica que va rebre el meu recull *El porc senglar domèstic*, que vas titllar primer d'“obreta sense interès per a seguidores de la poesia casolana”, però que vas rellegir intensament durant una setmana als vespres... Molt penosament recordo i recordaràs l'espectacle que vas organitzar per intentar aclarir si l'escena de sexe oral a l'estudi amb una companya en el poema “Eva i Eva, un cop

adormit Adam” era imaginària o no. La teva paranoia et va fer confeccionar una llista de les meves millors amigues amb els trets físics que jo hi detallava: encara busques una dona de pits madurs, calents i pigallats, imbècil!

I ara tornes a mesclar-me en els teus tèrbols intents de supervivent que sempre han estat onanistes..., com tot el que millor saps fer. Saps què et dic? Que tu no saps si vols, i en canvi jo sé exactament que no vull més del de sempre... Tu escriu i fabula, si vols, que jo encara em sento viva! Tu mateix si et veus ara al mirall i deformat! Una mica tard per créixer, no et sembla?

Eva

.....

Nota

Aquesta darrera carta fou trobada a la seua butxaca poc després d'ingressar a l'hospital a la vesprada per un coma etílic. Li fou furtada, junt amb dos bitllets de vint euros que eren dins del plec. Quan va eixir-ne, de l'hospital, va convocar una roda de premsa.

L'endemà, en una curta notícia de dues ratlles, els mitjans locals ho recollien sense afegir-hi cap més comentari, ni les raons, ni els guardons aconseguits per l'autor.

L'ATEMPTAT

David Figueres Felip

Sincronitzen els rellotges. Repassen una vegada més el pla. Tothom recita el seu paper sense ni una ombra de dubte. Fa mesos que preparen l'operació i res no pot sortir malament. En acabar, tots quatre membres somriuen complaguts per tanta professionalitat. Un gest entre tendre i càlid del Cap envers l'única noia del grup ajuda a dissipar la tensió que es respira, la pròpia dels minuts abans d'entrar en acció. La noia se sent atreta pel company que, almenys un cop al dia, precipita al suïcidi milers i milers dels seus espermatozoides. Ella encara ara no sap gaire bé per què es va embolicar amb l'altre, de company. Va ser una nit freda, tornant de comprar provisions. Alguna cosa va creuar la carretera. No van tenir temps d'esquivar-la i hi toparen. Podia ser que es tractés d'un senglar. En baixar del cotxe, però, van descobrir que no es tractava de cap senglar, sinó d'un boletaire nocturn vestit amb un abric de pells. Van enterrar el boletaire, amb abric de pells i tot, en un bosc proper. El cotxe, robat feia uns dies, havia quedat molt malmès. Haurien de fer nit en algun lloc. Van informar el

Cap de l'escamot però van mentir sobre la naturalesa del contratemps. Follaren en un motel de carretera. “El que ha passat aquesta nit, company, ha de quedar entre tu i jo, d’acord?”, digué la noia tot just després del clau. Hi havia la Causa; per damunt de tot sempre hi havia la Causa.

Pel que feia al boletaire, de seguida es posaren d’acord que era inherent a totes les guerres que hi hagués danys col·laterals.

Durant el trajecte fins al lloc on s’ha de portar a terme l’operació, el Cap no bada boca. Qui l’acompanya, l’assassí de boletaires, creu que aquella actitud està motivada perquè el Cap sap allò del *polvo* amb la companya, allò de la mort de l’aficionat nocturn a les llenegues i als moixernons. Per això, per tal d’alleugerir el possible càstig a la seva terrible indisciplina, li diu que se sent molt orgullós de compartir el cotxe amb ell. El Cap espera que aquella mostra de respecte sigui el principi d’alguna cosa més. Des del fals atropellament del senglar, nota que el seu company se li mostra més atent del que caldria. Ell el troba un home molt atractiu. Per provar sort, el Cap comença a xerrar com qui no vol la cosa, i subratlla de manera subliminar paraules com *compromís*, *companys* o *eternitat*. Està fart d’anar de flor en flor. L’altre copsa la invisible ratlla negra sota aquells mots i no dubta ni un moment a interpretar-ne el significat. Ha violat el “compromís” de no assassinar micòlegs nocturns quan està de servei. Ha violat el compromís de no mantenir relacions sexuals amb cap del seus “companys” d’escamot. Això de l’“eternitat” li costa més, però arriba a la conclusió que la resta dels seus dies els passarà expulsat de l’Organització amb un forat de bala en alguna part del cos com a record de la seva falta.

A l'altre cotxe, l'activista que dirigeix a Hiroshimes, Iraqs, Afganistans i Nagasakis tants soldats de la perpetuació de l'espècie sent com els seus calents amiguets malden per tornar a organitzar un suïcidi col·lectiu. La noia troba aquell nerviosisme encisador. Creu que és produït perquè ell no s'atreveix a manifestar-li tot el que sent per ella. Lamenta que l'episodi del motel i de l'homicidi involuntari hagués passat amb l'altre company i no pas amb ell. Directament li proposa lligar-lo al capçal del llit, posar-li una mordassa i cavalcar-lo fins a deixar-lo extenuat així que hagin acomplert el seu objectiu. Hi ha una munió de veus, que la noia no sent, que obren ampolles de cava, pengent garlandes i fan corrues tot ballant la conga als testicles del seu company. Ell, però, li atura els peus i li plantifica la Causa entre tots dos. N'ha sentit a parlar, d'aquestes trampes que la Direcció para per descobrir els dèbils de caràcter. La noia li diu que a la merda la Causa. Hi ha un esvalotament a l'entrecuix d'ell: tot d'encenedors oscil·len alhora cantant *You'll never walk alone*. Malgrat l'eufòria desfermada a les seves gònades, no es pensa deixar enredar. No pot ser que tants anys de servei a la Causa quedin en un no-res per culpa d'un parany tan i tan evident.

Per mirar almenys d'apaivagar el càstig que ja no dubta ni un moment que se li infligirà, l'activista liquidador de caçadors de rovellons i fredolics exagera encara més els elogis al Cap. Ell és el seu model, el seu guia, el seu ídol, li diu. Al Cap se li esvaeixen els petits dubtes que tenia sobre les veritables intencions del seu company. Hi ha un silenci llarguíssim. Després plou. El Cap fa un redol amb la mà al vidre entelat i observa com l'home que ara l'acompanya desfà el camí i entra a la casa adossada que

comparteixen. Ell li dóna el paraigua que ja tenia preparat. L'altre el besa de pressa als llavis sense dir-li un “no sé què faria sense tu, amor” i li etziba una plantofada igualment amorosa al cul. El Cap s'estremeix, i pel gest ja sabem que seria un “dolentot, més que dolentot” el que li diria. L'altre s'allunya amb el seu cotxe fins a sortir del pla. El Cap li posa una mà damunt el genoll i li somriu. L'altre arqueja els llavis aterrit. Ara ja sap que serà la ròtula la part del seu cos que la bala perforarà.

La noia, bruscament, atura el cotxe en un descampat i s'obre pas fins a la bragueta del seu company. Les cèl·lules reproductores d'ell corren a vestir-se per a les grans ocasions. Tot i que es pot esperar a sentir una veu en *off* que digui “rampa de llançament preparada”, ell continua pensant que es tracta d'un parany. Per això es fa l'esquerp. El guirigall que brama entre cames queda en silenci, a l'expectativa. Ell li parla de tantes generacions que han donat la vida per la Causa, de tants segles de repressió, de menyspreu, de batallar infatigablement per aconseguir la llibertat... El seu discurs és brillant, una peça única d'oratoria. La noia se'l mira amb uns ulls com unes taronges i, visiblement commoguda per tanta eloqüència, s'aparta un ble de cabells i li diu que, si s'ho estima més, pot ser ella la que es deixi lligar al capçal del llit per fer-li de *tatano*. Però ell ja li ha dit tot el que li havia de dir.

Se sent el txac simultani de milions i milions de microscòpics punyals, que travessen milions i milions de microscòpics vestits de gala, a l'alçada del ventre.

Amb cinc minuts de diferència els dos cotxes arriben on ha de tenir lloc l'operació. La primera parella a entrar és la del Cap. L'acomodador els acompanya a les seves

localitats, a platea. Les de l'altra estan en una llotja del segon pis. S'apaguen els llums, però no s'apuja el teló. La posada en escena és moderna i els actors ja són a l'escenari en començar la funció. L'obra transcorre amb normalitat: la gentriu quan ha de riure i calla quan ha de callar, i ja és molt, perquè es nota que els actors, aquella nit, s'han deixat les energies al camerino. Es van succeint les escenes, l'una rere l'altra, fins arribar al començament del tercer acte. Les frases que els actors ara diuen també les repeteixen mentalment, i alhora, els quatre activistes. Se les han après de memòria per tenir una referència de quan han de començar a entrar en acció. Seguint el pla establert, serà el Cap de l'escamot el primer a fer que tots aquells innocents espectadors no oblidin mai aquella nit. Agafa la mà del seu company i se'l mira fixament. L'altre no dubta ni un segon que allò és la seva sentència de mort, engoleix saliva i se'l mira sense dir-li "que comenci l'espectacle".

Ara l'acció s'atura en el conte. D'aquí cinc, quatre, tres, dos, un segons es produirà l'atemptat. Per les pinzellades còmiques que s'han anat deixant anar al llarg de tota la narració, es podria desprendre que, arribats a aquest punt, el conte prengué un gir sorprenent i tot plegat no fos res més que una broma. Que no hi hagués cap veritable atemptat de cap grup terrorista. Que tot fos una metàfora. Però ja advertim que no és així. Hi ha quatre persones que han entrat en un teatre amb una missió molt concreta. Potser nosaltres no entenguem o no acceptem els seus motius. Però això a ells els és igual. Quatre persones han entrat en un teatre i es disposen a fer una massacre entre els espectadors. Punt. Aquest no és un conte moralitzant. Només intenta ser una resposta, passada pel sedàs de la

literatura, a la pregunta que molts, en circumstàncies semblants, ens hem fet moltes vegades. “Per què ho fan?”, o “per què ho han de fer?”. Tota la faramalla de laments i condemnes de després, aquí no ens interessa. Només intentem explicar uns horribles, terrorífics fets que darrerament es produeixen amb massa assiduitat. Res més. Tornem a la narració.

La descàrrega d'adrenalina subjacent a aquest tipus d'experiències afecta de la mateixa manera a tots els membres de l'escamot. El Cap se sent protagonista de la darrera escena de *Pretty Woman* i veu com el seu company de butaca arriba amb el cotxe descapotable al seu pis. Aquest el veiem en una taula d'operacions on li acaben d'implantar unes pròtesis de titani als genolls abans d'entrar al programa de protecció de testimonis. A la llotja del segon pis, entre les cames d'ell, hi ha una cosa semblant al desembarcament de Normandia, amb tot de diminuts *marines* que mouen la cua i prenen posicions a platja Vagina. Al seu costat, la noia, vestida de cuir i armada amb un fuet, fa aparèixer a la pell del seu company tota una xarxa viària d'autopistes vermelles lliures de peatge mentre ell crida “més, més, més, més...”.

Ja ho hem avisat. Després de l'u ve el zero i al teatre, usant una expressió del tot escaient, no se salva ni l'apuntador.

El Cap tanca els ulls, es concentra i comença a tossir. Primer és una tos seca, com asmàtica, però després es torna allò que els metges en diuen “una tos productiva”, un cof-cof en què la flegma surfeja per la gola damunt ones tuberes de més de deu metres. El seu company, seguint el pla, també es posa a tossir molt i molt fort. La seva, de tos,

no és ni de bon tros tan plena de matisos com la del Cap. L'atenció del públic cap a l'obra fa estona que s'ha perdut. Els primers estossecs del Cap l'han fulminada. Quan l'altre activista s'hi ha afegit, han estat els mateixos actors els que han parat la funció. Les víctimes es compten per desenes. No s'acaba aquí el desastre, perquè, quan els estossecs sembla que baixen d'intensitat i l'obra sembla que pot continuar, entre els laments dels afortunats malferits que han pogut conservar una mica de serenitat comença a sentir-se un sorollet insistent i desagradable, com un fregadís de plàstics que va en augment. Tornen els estossecs. L'obra torna a aturar-se. Ara, la massacre de sensibilitats teatrals té el seu focus en un home i una dona que obren, des d'una llotja del segon pis, un rere l'altre, una bossa sencera de caramels d'eucaliptus. La funció s'acaba suspent. Tots quatre activistes aconsegueixen escapolir-se del teatre. Dos cotxes esclaten als afores de la ciutat mitja hora després. Seran felicitats efusivament per l'Organització. La missió ha estat un èxit.

ARA HO SÉ

Joan Bustos Prados

He sabut que tens una altra amant, però el més trist és no haver-ho entès per tu mateix, sinó pels teus silencis. Sé d'ella potser més que tu, amor meu, perquè les dones tenim un instint prelògic que ens ajuda a llegir entre línies i a treure l'entrellat del silenci dels altres.

Me la trobo a tot arreu: a l'ascensor, al mercat, mirant aparadors. També he vist de quina manera passeja la tristesa amb el diari sota el braç i la mirada fugissera. Passa les tardes a la biblioteca del barri, i hi fulleja partitures. Saps què en fa, amor meu? Les desplega, com una papallona faria amb les ales, i ressegueix les melodies amb el dit. Si m'hi acosto, sense fer-me notar, sento com canta el que llegeix per a ella, molt, molt fluixet, i jo li envejo tant el poder de llegir aquells gargots com el de arravatar-me les teves carícies.

Ahir mateix vam coincidir a la sortida del cine. No vaig poder evitar besar la seva galta freda. Ella va somriure per la demostració inesperada d'afecte. Anem a prendre un cafè? No sé qui va convidar qui. Plovia intermitentment però cap

de les dues vam voler obrir el paraigua. Els carrers bullien de sorolls esmoreïts per la humitat. Hi havia també els fregaments aleatoris de persones que es miren un instant, no es reconeixen i s'acaben ignorant per sempre més. No sé què hauríem fet si haguéssim coincidit amb tu.

Els capvespres plujosos de tardor, amor meu, són els preferits dels fumadors solitaris que llegeixen anuncis per paraules. Segur que no ho sabis. Què hi deuen buscar, que pagui tant la pena?

Ella i jo tenim gustos semblants. Odiem el formatge, el cogombre i la roba interior blanca. Suposo que ja te'n deus haver adonat, d'això darrer. Els miralls també, cal no oblidar-ho. I l'eco. Que absurd, tot plegat, no? Ella adora, però, els melodrames en blanc i negre, amb música tendra i primers plans lleugerament desenfocats. No seré pas jo qui li recomani ulleres. Potser que li diguis tu, amor meu, qualsevol dia. Per contra, jo m'estimo més el que tu anomenes, amb to burleta, *art i assaig*. Però, al revés que tu, sóc tolerant, és clar, molt tolerant amb els gustos de tothom, fins i tot els teus, i gens ambiciosa.

Mentre tornàvem cap a casa els carrers buidats amplificaven les nostres passes simultànies. Aleshores em va passar pel cap cantar *My baby just cares for me*, encara que sigui mentida, i ella, endevinant la intenció, em va donar el seu paraigua plegat i va traçar tres o quatre passos de ball amb una gràcia increïble. Es va aturar davant d'un fanal i, després d'abraçar-lo com qui abraça un amant tot just recuperat —aquest només podries ser tu, amor meu—, va deixar anar una mà. I gira que giraràs mentre reia com si estigués borratxa, posseïda, o totes dues coses alhora. Em va fer l'ullet perquè m'hi apuntés jo també, a l'escena de

musical escàsissim de mitjans, i totes dues vam fer voltes fins que vam caure marejades. Felices també. D'això se'n diu una apoteosi. Va ser aleshores que es va acabar la cançó en els nostres caps. No va haver-hi aplaudiments, ni tan sols diàlegs addicionals. El guionista devia tenir mal de cap, o senzillament ens havia abandonat per una idea més atractiva.

—Crec que no tornarà a ploure —vaig assegurar, i ella em va mirar amb estranyesa, tot recuperant una tristesa que s'hi havia fet crònica.

Ens vam acomiadar sense un gest, només perquè s'havia acabat el bitllet i els nostres camins es bifurcaven. No calien paraules. No hi hauria seqüeles ni reposicions. I em vaig perdre carrer avall, acusada per la llum febrosa dels fanals rovellats fins que, cansada de vagarejar sense nord i trobant-te molt a faltar, però, qui ho diria, encara més a ella, vaig parar un taxi, amb un gest mecànic que ajuntava desesperació i avorriment.

No tenia, és clar, ni un número de mòbil ni una explicació per al que volia fer. Tot, tot em passa a mi, anava pensant, arraconada i trista al seient del darrere, com una joguina trencada.

Que per què plorava, amor meu? Doncs perquè ara sé per què sempre he volgut ser l'altra!

HEAVEN

Jeremias Soler Giménez

I

Mosaic encerat. Una llosa blanca i una altra de negra. Tauler d'escacs dessota peus que piquen i repiquen el claqué d'en Fred Astaire i el *cheek to cheek*. L'orquestra d'en Cugat. Els llums del Grauman's Chinese Theatre. En Samuel abraçat a la seva estimada dansa pels espais il·limitats del gran saló, del ball majestuós de la seva vida. Licor d'absenta entre peça i peça. Els flaixos de la glòria. El somriure de l'Elisabet. Els violins de l'orquestra. La melodia d'Irving Berlin. A estones, el jardí amb les palmeres i els estels tremolosos a la volta del cel més lliure de l'agost més bell. El botorn de Califòrnia. Vint-i-cinc anys i una vida. Vint-i-cinc vides en una. La brisa de la gran sala enlaira els baixos del vestit de l'Elisabet amb les giragonses del ball. Tot comença. Tot és viu. "Heaven... I'm in heaven".

II

—Que algú subjecti el vell, que em tornarà boig! —exclama el xicot de la bata blanca, que mastega xiclet i que té ganas d'acabar el torn i anar-se'n a casa.

—Deixa'l que balli —diu amb desgana una infermera quasi adolescent que du un pírcing a la cella.

Enllà dels vidres dels immensos finestrals de la residència, una pluja torrencial cau damunt d'Horta. Al cel, dos núvols de plom i argent amb el ventre fosc i una cortina d'aigua que atorga a la ciutat una claror saura. I en Samuel, ballant tot sol pel menjador amb un somriure viu als llavis.

Asseguts a les butaques, tres o quatre avis se'l miren sense expressió. L'un, amb el braç que li tremola i que no té ni esma per subjectar-se. L'altre, amb un fil de saliva que li regalima per la comissura dels llavis. Una senyora de noranta-tres anys escruta al lluny la superfície encesa de la mar entre les esclertes de les torres de la Vila Olímpica. Refulgeix un llamp. Arriba el tro i sembla que el sostre els ha de caure al damunt.

—Collons, quin dia, i aquest iaio fent saltirons! —l'infermer es mira de cua d'ull en Samuel i, malgrat els renecs, el deixa fer. Si s'estampa contra una columna, un de menys a vigilar.

Però en Samuel no veu res de tot això, perquè és a Califòrnia, amb l'Elisabet, ben lluny d'Horta, ben lluny del 2010, en un saló de ball curull de xicots amb frac i noies amb vestits de princeses americanes. De totes elles, la més bella, l'Elisabet.

III

En Fred se li acosta.

—És un honor tenir-lo entre nosaltres, senyor Samuel, i amb una parella tan bonica —es tomba cap a l'Elisabet i li fa una reverència.

—El plaer és nostre, senyor Astaire —fa en Samuel tot cofat—; hem vingut de molt lluny a conèixer-lo, a conèixer aquest món i aquest temps.

—Doncs gaudeixin, senyors, gaudeixin, que aquesta festa és ritme, que aquesta festa és llum, i tot el que gaudeixin ningú no els ho podrà robar mai —s'allunya veloç, al pas del ritme, i aprofita l'inici d'una nova melodia per a dibuixar per l'aire un salt que el converteix en àngel, enmig de l'ovació de tots els assistents.

L'Elisabet, mentre balla, es mira en Samuel i l'abraça amb força.

—Jo encara he vingut de més lluny que no pas tu —diu la noia, i somriu amb melangia.

—I mai no t'ho agrairé prou, amor.

Les làmpades guspiregen amb milers de pedretes de vidre que formen aranyes majestuoses. En Cugat, amb el bigotet negre i retallat dessota el nas, subjecta fort la batuta i es tomba de tant en tant amb un somriure de picardia. Assegut en un racó, i prenent-se un *bourbon*, la figura escanyolida de l'Irving Berlin, dins un tern fosc i elegant, va acompanyant el ritme amb la sabata. Sobtadament, en Samuel sent que alguna força estranya el paralitza, com si algú l'agafés per l'esquena. Al seu darrere, però, no hi ha ningú.

—Què et passa, estimat? —li demana l'Elisabet.

—No ho sé —fa ell, amb expressió d'inquietud, intentant desfer-se de la mà invisible que malda per subjectar-li les espatlles i aturar-lo.

IV

L'infermer, finalment, s'ha decidit a subjectar-li les espatlles i deturar l'estúpid ball del vell dement, que s'atordeix en adonar-se que li impedeixen de dansar.

—No sé què em passa, Elisabet —balbeja amb una veu enrogallada i feble.

—Qui dimonis és l'Elisabet? —demana l'infermer amb brusquedat i sense gaire tacte.

—L'altre dia em va explicar que la seva dona es deia Elisabet —diu la infermera del pírcing a la cella.

—Avi, seguei, que prendrà mal! —crida el xicot, com si es dirigís a un sord.

—La melodia..., la melodia no s'ha acabat, encara no s'ha acabat —diu en Samuel, i intenta desfer-se de l'infermer.

—Deixa'l ballar, home —fa la noieta mentre s'abraça al vell i comença una mena de dansa improvisada.

—Estàs com un llum! —exclama el xicot, mentre mira amb fàstic l'escena i deixa fer a la noia.

V

—Ja està, Elisabet, no sé què m'ha passat —diu en Samuel, mentre recupera la composició i segueix amb deler els compassos de *Let's face the music and dance*.

—M'havies espantat, tresor.

—No hi ha motiu, princesa. I has de saber que t'agraïxo molt que hakis vingut. Sé que no és habitual que, d'allà on t'estàs, us deixin venir.

La noia acota el cap amb la pena a la mirada. Torna a alçar els ulls i li somriu.

—No diguis res més, Samuel. Escolta la cançó i fes-li cas. Hi podrà haver ombres i sofriments, però mentre ens resti la música, l'amor i el romanç, enfrontem-nos a la melodia i ballem.

—Sí..., abans que els violinistes se'n vagin.

—I abans que el cambrer ens porti un compte que potser no tenim diners per pagar —diu ella, i torna a somriure.

—T'he trobat molt a faltar —fa ell.

—Sóc aquí, no pensis en res més.

En Samuel torna a sentir la maleïda força invisible als braços, la funesta paràlisi que l'empeny fora de la pista de ball i que l'allunya de l'Elisabet.

—On vas, amor? —li pregunta ella amb expressió d'angoixa.

VI

—Ara sí que ja heu ballat prou! —exclama l'infermer, mentre malda per separar la noieta del pobre Samuel, que somriu com un beneit mentre amb malaptesa intenta continuar dansant pel menjador de la residència.

—Ai! Com ets! —fa la infermera mentre tusta l'espatlla del xicot, que li pica l'ullet i que li pregunta amb grolleria si el que realment passa és que el vell li agrada. Ella li copeja amb més força l'esquena i estrefà un crit d'enuig.

L'infermer continua empenyent en Samuel, que lluita per seguir amb el seu ball. I, llavors, tot d'una, succeeix. El xicot, amb els esforços, fa un mal gest i cau de cul a terra. En Samuel cau també damunt d'ell. I un cop tots dos són a terra, els envolta el gran saló de ball del Grauman's Chinese Theatre. En Samuel, jove i ben plantat, s'aixeca de terra amb serenor, s'allisa els pantalons amb un moviment de mans sec i enèrgic, demana disculpes a l'infermer i torna a abraçar l'Elisabet, que somriu alleugerida. L'infermer resta assegut a terra, amb els ulls oberts com taronges, contemplant la gran làmpada d'aranya, la gent que balla i la majestuosa interpretació de l'orquestra, sense comprendre res del que està passant. En Xavier Cugat agita amb energia els braços, dirigint els músics. En Fred Astaire dansa, copejant el sòl rítmicament, enmig de les parelles d'enamorats que ballen agafades. De tant en tant, es mira en Samuel i l'Elisabet, els pica l'ullet i els pregunta si s'ho estan passant bé. L'Irving Berlin, amb el *bourbon* a la mà esquerra, taral·lareja les seves cançons i saluda sovint en Fred. L'Elisabet i en Samuel ballen i ballen sense que cap força invisible els pugui allunyar ja de l'amor, de la música i de la dansa, sense que ningú els acosti cap compte per pagar, sense que els violins s'arribin a cansar de trenar la melodia.

L'ESTACIÓ D'ESPIOCA

Francisco Ramón Romeu Sánchez

*E quan fom dellà al pla, desclarís l'alba, e era divenres,
e anam-nos-en jaure a la torra d'Espioca.*

JAUME I, *Libre dels Feyts*, 1236

1. Vaig pujar

Mai no va deixar de sorprendre'm que hi hagués aquell baixador enmig d'enlloc, encara que em fos tan útil des que van concedir-me el tercer grau; només em calia travessar l'autopista, plantar-me a l'andana i esperar el tren de les set i dotze amb els meus vint-i-un anys i la motxilla atapeïda de culpa. El paraigua era, sempre, imprescindible, i no només els dies grisos, car a Espioca les rosades banyaven més que els plugims dèbils i sovint, a l'hivern, el pla apareixia cobert a l'alba per un subtil mantell blanc que es desfeia amb el primer sol. Potser per això, potser per les dues torres, separades per mil anys d'història però mirant-se cara a cara d'ambdós costats de la nacional, sempre vaig tindre la sensació que el temps s'havia aturat a Espioca i, com qui

es mira en un mirall, em veia fugaçment en aquella altra dona, uns vint anys major que jo, que baixava del tren cada matí a les set i dotze, just a l'hora que jo hi pujava.

Després, al vagó, el mateix seient de sempre; enfront, el mateix home de cada matí. “Hui no et caldrà el paraigua”, em deia. “Eixirà bon dia”.

2. Passava

Mai no deixava de sorprendre'l que hi hagués aquell baixador enmig d'enlloc, encara que hi passés cada matí des que havia tret plaça a l'Alcúdia; només la relativa proximitat de la presó, de l'altra banda de l'autopista, podria justificar la pervivència d'una parada que, per alguna raó, li feia recordar aquell conte de Cortázar, el de l'illa i el pilot d'avió. Sempre havia de passar la mànega pel vidre de la finestreta per tal de poder-s'hi veure, i no només els dies grisos, car a Espioca les rosades banyaven més que els plugims dèbils i sovint, a l'hivern, el pla apareixia cobert a l'alba per un subtil mantell blanc que es desfeia amb el primer sol. Potser per això, potser per les dues torres, separades per mil anys d'història però mirant-se cara a cara d'ambdós costats de la nacional, sempre va tindre la sensació que, d'alguna manera, el temps s'havia aturat a Espioca i, com qui es mira en un mirall, es veia fugaçment en aquell altre home, uns vint anys major que ell, que hi havia assegut a l'andana cada matí, a les set i dotze, just a l'hora que ell hi passava.

Al seient d'enfront, mentre s'aturava el tren, s'alçava la mateixa dona de cada matí amb la seua motxilla. “No es deixi l'impermeable”, li deia. “No seria estrany que plogués”.

3. Baixa

Mai no ha deixat de sorprendre'l que hi haja aquest baixador enmig d'enlloc, encara que li siga tan útil des que treballa a la presó; només li cal agafar el tren que arriba a les set i dotze i travessar l'autopista amb els seus quaranta-dos anys i la motxilla buida de prejudicis. L'impermeable és, sempre, imprescindible, i no només els dies grisos, car a Espioca les rosades banyen més que els plugims dèbils i sovint, a l'hivern, el pla apareix cobert a l'alba per un subtil mantell blanc que es desfà amb el primer sol. Potser per això, potser per les dues torres, separades per mil anys d'història però mirant-se cara a cara d'ambdós costats de la nacional, sempre ha tingut la sensació que el temps s'ha aturat a Espioca i, com qui es mira en un mirall, es veu fugaçment en eixa altra dona, uns vint anys més jove que ella, que puja al tren cada matí a les set i dotze, just a l'hora que ella en baixa.

Després, a l'andana, assegut al mateix banc de sempre, el mateix vell de cada matí. "Posa't l'impermeable", li diu. "Ve plovent de llevant".

4. Estic

Mai no ha deixat de sorprendre'm que hi haja aquest baixador enmig d'enlloc, encara que hi vinc cada matí des que estic jubilat; només la relativa proximitat de la presó, de l'altra banda de l'autopista, pot justificar la pervivència d'una parada que, per alguna raó, em fa recordar aquell conte de Salinger, el de la xica i l'autobús. Sempre he de passar la mànega pel banc metàl·lic de l'andana per tal de poder-hi seure, i no només els dies grisos, car a Espioca

les rosades banyen més que els plugims dèbils i sovint, a l'hivern, el pla apareix cobert a l'alba per un subtil mantell blanc que es desfà amb el primer sol. Potser per això, potser per les dues torres, separades per mil anys d'història però mirant-se cara a cara d'ambdós costats de la nacional, sempre tinc la sensació que, d'alguna manera, el temps s'ha aturat a Espioca i, com qui es mira en un mirall, em veig fugaçment en eixe altre home, uns vint anys més jove que jo, que em mira des del tren cada matí, a les set i dotze, just a l'hora que jo hi sóc.

A l'andana, la mateixa jove de cada matí, a punt de pujar al tren amb la seua motxilla. "Hui no et caldrà el paraigua", li dic. "Ve obrint-se de la mar".

EPÍLEG

Josep Manel Vidal i Juan

Em va semblar gairebé perfecte anar amuntegant records sobre una pila de papers envellits pel desús, tot i que ara, capficat en això, a poc més de línia i mitja, em pregunto si queda algun record per reciclar. Si el passat no deu estar ja massa amidat de tinta. Si em deu quedar una mica de quelcom indeterminat en alguna part que pugui cedir a la meva represa pretensió de nostàlgia sense patir l'aclapament de la meva monòtona literatura. És cert que he escrit aquest adjectiu en una arrencada de vanitat imparabile i precipitada, però sempre necessito inflar el meu ànim per fonamentar aquest fràgil discurs. De totes maneres, pot importar-li a algú? No sóc aquí, assegut, per buidar un nou grapat de solitud sobre la fusta tremolosa d'aquesta taula? —quina fragilitat l'affligeix?, hauré de creure, al final, que són els embats d'aquest obstinat exercici?—, quins records em queden sense asfixiar entre la meva lletra menuda i atapeïda?

En una ocasió vaig escriure una veritat a mig fer: la meva vida és blava com la tinta. I ho vaig interpretar com l'estímul convenient per desencadenar un poema.

Al marge d'un apunt enigmàtic i incoherent no vaig fer altra cosa que afirmar una realitat que no pren descans en cap moment. El bolígraf s'ha tornat un apèndix més de la meva desorientada anatomia: una extremitat sagnant que bomba el cor de la solitud quan el meu cos roman aturat en les indeterminades dimensions del buit.

Els records no deixen de ser un grapat de vaguetats insalvables a l'oblit que s'arxiven amb mesurada malaptesa en la memòria. Tal com poden quedar aquests fulls i aquest inconcret quadern de reciclatge... No es poden reciclar els records sinó amb la imaginació, per això difereixen tant del negatiu que ens queda en la memòria. La meua vida és blava com la tinta, sí. Puc tancar els ulls i veure'm, immediatament, inclinat sobre un munt de fulls blancs, sota el pes de la memòria inútil desordenant-se pel poc rigor de la meua falsa extremitat. Abatut, enfront d'una taula que tremola amb les convulsions de la meua mà, i una llum groguenca obrint-se pas entre la solitud i la tristesa que hereten tots els records que relato.

He intentat ofegar trossos per la falsa buidor de l'excusat, amb la ingènua pretensió d'alliberar-me del que he estat o he pogut arribar a ser. Perquè sempre he reivindicat el penediment sobre certs actes enfront dels que pretenen justificar les seves misèries. Però alguns retalls —els més dolorosos— se solidifiquen com un quist sobre el pom de la porta que vas tocar o el gest après per reclinar el cap. És clar que, qui podrà ser mai com un mirall que no reté res del que toca i tot ho torna indiferent?

Podria dir, mirant de ser original, que aquell pensament em sobrevingué mentre orinava sobre la bocabadada tassa del vàter; o quan els meus peus es trobaren aqueix matí

i per primera vegada, amb el tacte, aspre per l'ús, de les sabatilles; o quan començaren a sagnar-me les genives per la violència higiènica del raspall de dents. Podria dir que tots els esdeveniments nous d'aquell dia envelliren a l'instant amb aquella sensació que es diluïa com un verí per les meves entranyes, amb la desmanegada col·laboració que oferia la inèrcia de les meves venes. No fou un pressentiment, ni un frívola i pretensiosa actitud d'endevinació. Ni una preocupada emoció de contrarietat fruit de l'excitació i del nerviosisme. Ni tan sols la postergada i tardana intenció, inexplicablement heroica, d'afrontar un adéu amb només donar l'esquena. Simplement ho vaig saber: ella no hi seria. Cert que hauria d'haver-me quedat al llit i deixar-me immobilitzar pel desencant que emanava d'aquella certesa, però així i tot vaig saltar al món disposat a viure aqueix moment, amb el patètic valor dels sentenciats a mort, amb el dolor afanyant-se per sortir-me a l'encontre.

La seguretat cresqué a mesura que avançava el dia. Cresqué amb cada decisió equivocada que seguí prenent. Fer el trajecte amb el tren en lloc d'utilitzar l'última llibertat que m'oferia el cotxe. Amb cada pàgina en què descobria al periòdic l'inútil afany de connectar-me amb la realitat, de fer-me sentir el pas del temps transcorrent a costa del meu esforç. Amb cada parada durant el recorregut que alimentava la meva exasperació i el meu ja encruelit descoratjament. Ho llegia en cada rostre que sorprenia mirant l'indissimulable deixadesa que començava a prendre la meva vida. Cresqué i ocupà cada partícula del meu ésser, que s'abandonava per tota resposta, potser perquè per fi viatjava sobre la terra amb la major de les evidències encreuada d'humitats en la meva gola: ella deixava de ser

meva. Qualsevol altra justificació dissuasiva s'embussava en el meu cap, pres per la lògica de la seguretat somiada. Qualsevol pretext que volguera fer-se fort en el meu interior rodava buit i sense sentit als meus peus.

Una altra seguretat vaig tindre: viatjava enlloc. L'espai que em colpejava amb els seus sorolls i les seves olors, els carrers que abans coneixia i recorria amb una ansietat diferent, es desdibuixaven en un nou mapa que ara marcava la caminada absurda per complir una desgraciada profecia ajornada: aquella en què es llegien els nostres noms sobre una taula de gel tocada de primavera.

Vaig arribar massa prompte. Tres hores abans d'allò que s'havia acordat, però no m'importà perquè vaig considerar que no hi havia res més valuós que rendir-se davant de l'evidència. Em vaig instal·lar en un banc de metall esguitat de taques de rovell, enfront d'una botiga de roba femenina per la qual desfilaren desenes de dones i cap diferent de l'altra. Totes eren, en el fons, aparentment iguals, pel que deduï que també s'esvaïa el meu únic punt de referència. Vaig dissimular l'espera amb el periòdic. El món semblava obcecat a mantindre el seu desordre i excitació més enllà de les meves aparents seguretats. Els homes s'enganyaven, morien, lluitaven i res no em paregué tan desgraciadament lamentable com la mort que jo mateix estenia sobre el meu cos i transportava d'un costat a un altre, confirmant-se eterna.

Només em vaig alçar per arribar fins al lloc on havíem acordat la trobada: una petita botiga de discos constantment habitada per dependents fastiguejats i joves que ignoraven que no tot el so que vessaven els altaveus era música. Em vaig apropiat de la senzilla invisibilitat que dóna l'anonimat i vaig deambular entre els estants com un espectre, atent

tan sols al xiuxiueig de les portes automàtiques en obrir-se i tancar-se. A cada veu que em semblava reconèixer. A cada esquena que m'era familiar, a cada perfum que intentava arrancar-me diversos records d'un sol cop. A cada petit apunt d'esperança que el temps acabà per sufocar. Ella no volgué ser cap ni una de les persones que accediren al local durant les dues hores que durà aquella espera. No volgué ser res en absolut més enllà de les meves pretensions. Tan sols la confirmació d'un infantil presagi, que el dia havia intentat frenar enfront de la inesperada sobrietat del meu ànim, movent-se en una laboriosa mudança amb l'objecte de canviar de lloc els sentiments molestos.

Dues hores després d'allò que s'havia acordat en una imprecisa i dolorosa conversa telefònica, vaig caminar lentament fins a la primera parada d'autobusos que poguera permetre'm una nova tornada. Vaig recordar la carta que portava amb la ingènua pretensió de seguir materialitzant d'alguna manera l'amor que sentia tan pròxim i, fent una petita arplega de ràbia, la vaig fer en tants bocins com em dictava l'ànima.

No vaig mirar cap arrere en soltar la deixalla fragmentada del que anava a ser la meva última vigília de xiquet vell. Assegut en l'autobús em vaig dictar una aclaparadora llista de tasques que cobriren l'immens abisme que s'obria inexorable, com la clivella d'un edifici antic, i vaig sentir una ximple esperança que em llepava els ossos. Volia creure així que els dies se succeïrien com una condemna que acabaria acceptant amb l'ànim absurdament complagut. Dies en què acabaria creient que el temps seria la llosa implacable que enterraria els records definitivament. En els que podria estar predisposat a oblidar-la amb la justa

premeditació, superada l'angoixa per l'absència i el silenci. Volguí creure-ho com si en aqueix mateix pensament ja hi haguera alguna cosa de raonable per seguir vivint.

Però els meus pensaments no s'acovardiren sota el pas del temps. Seguien avant en una ebullició constant, determinant el meu ésser fins la seua imatge aturada en el meu cervell. Intentí contindre el seu record en una xicoteta cuirassa de mentides que no s'esquerdés per les nits i no tornar a haver de ser el nen que pintava els seus ulls de nostàlgia enfront del somriure en brillantor de la seva fotografia, donant mesura controlada als meus sentiments. Però en arribar a casa em deixí vèncer per l'enyorança. Hi hagué un moment en què vaig creure que podria deixar-la anar de la meua vida, però el meu cor no suportava tant d'espai insalvable, tanta llunyania hostil.

Em paregué més raonable acostumar-me a acceptar aqueix motiu constant que la vida m'oferia per pensar en ella. Tot el que existia era un breu apunt sobre la seva persona, una breu imitació dels seus colors. Era com si visqués al mateix temps concreta en el seu cos, sinuós i suau, i escampada en detalls per l'univers, interceptant les meves rutes. Encara en aquests moments, en els que intente anar apilant records sobre un munt de papers envellits pel desús, després de tant de temps de silenci, volguera poder aturar-me uns instants en el gest que modelaren les seues carícies i agafar l'alè suficient per mantindre la braçada contra corrent que m'ofereix la vida. Volguera deixar-me portar per tot el que em rodeja, tot el que ocorre. Però tot el que flueix sota els meus peus acaba en el seu nom i la vida s'ha tornat, així, en un inacabable epíleg.

LA FOGUERA DE MAX BROD

Vicent Enric Belda Belda

En Franc està segur que és un bon escriptor.

Quelcom en el més pregon del seu esperit li repeteix en els moments de profunda inseguretad creativa que el seu nom, Franc Gralla, està destinat a ocupar un lloc destacat entre el més i millor de la literatura contemporània.

Assegut a la tassa del vàter, sostenint sobre els seus genolls un periòdic de data 9 de juny de 2010, mentre puja ingràvida la sentor acre i dolça de la seves misèries matinals, repassa mentalment el nom d'alguns dels contes que ha lliurat darrerament a concursos literaris de les més diverses categories (*La condemna, El metge rural, Informe per a una acadèmia, Contemplació distreta des de la finestra, A la galeria...*) sense que, de moment, hagin aconseguit el més mínim ressò.

Repassa també el nom d'alguna de les seves novel·les; en especial, una obra curta que ha repartit per diversos certàmens de l'àmbit catalanòfon. Precisament, li resulta bastant contradictori, fins i tot empipador, que aquesta novel·la curta seva sobre un viatjant de comerç anomenat

Gregori que un bon dia es desperta al seu llit convertit en escarabat no haja agradat a ningú, i que ni tan sols haja merescut compartir un premi menor *ex aequo*, ni ser finalista en un concurs de poble, ni tan sols una miserable menció en alguna associació cultural veïnal.

Potser si acaba aquella altra novel·la que té tan elaborada ja —que comença amb l'arrest de Josep K. per un crim del qual ho ignora tot i que endinsa el protagonista en un autèntic malson per tal d'esbrinar de què se l'acusa— se li obriran, a Franc, les portes daurades de les grans editorials i, aleshores, les unes i les altres empreses del llibre el temptaran perquè faci el favor de guanyar alguns dels seus premis més prestigiosos. Potser el Josep Pla, o el Ramon Llull, o el Carlemany, o els premis de Girona, o els de Tarragona. Qui sap? Potser un premi de primera a les Illes, o al País Valencià, on va tenir la sort i la desgràcia de nàixer fa trenta-quatre anys.

Perquè en Franc està segur que és un bon escriptor, malgrat tot.

Malgrat tot, és evident que la seva situació comença a fastiguejar-lo de debò. Presentar-se a un premi, pensa, és (en els millors dels casos, si és que no hi ha res manegat) com comprar una butlleta de loteria. Tot és qüestió d'una casualitat, dels capricis de la fortuna, d'una conjunció dels astres, de ser o no ser on es reparteix la sort en el moment oportú. Casualitat, encara que sigui, que no hi haja cap nom de renom per a atorgar-li aquest o altre guardó.

D'altra banda, la situació econòmica d'en Franc no li permet dedicar-se en cos i ànima a la literatura. Ni tampoc no l'hi ajuden el seu caràcter taciturn, ni tampoc no el respecta la salut (fa ja mesos que tus, una tos seca i

bronquial). Per tot això en Franc no gosa abandonar el seu treball burocràtic a la Conselleria d'Hisenda. Reconeix que les seves dues ocupacions, la d'escriptor creador d'universos i la de buròcrata administrador de realitats, són bastant difícils de conciliar.

Quan, menat per la febre de la inspiració literària, passa una nit en vetlla, sap que tindrà un dia horrible a l'oficina; i sap també que un dia atrafegat al despatx li lleva les ganes de seure a la nit davant de la petita pantalla en blanc del seu ordinador portàtil Samsung per iniciar un altre combat demiürg massa sovint frustrant. "D'entre el parell de milers de línies que et lliuro, potser n'hi haja unes deu que encara podria tolerar", va escriure al seu amic Max.

A més a més, hi ha el seu nou interès per la teosofia. Un poc de sentit transcendent en la seva malmesa vida no hi sobraria, ara que se sent tan vulnerable.

I què dir de son pare abominable, en Germà Gralla, que l'ha menat des de petit a una vida insatisfeta. "Estimat pare: Fa poc temps que em vas preguntar per què dic que et tinc por...".

El més curiós de tot és que en Franc té sovint la impressió que viu la vida d'altri, passada fa ja quasi un segle per algú que degué, com ell, consumir-se inútilment en la seva dèria contra els fulls en blanc. Algú que visqué en un lloc distant, en una ciutat més elegant potser, però més humida i ombrívola. Algú que morí jove, quasi tan jove com ho és ara en Franc.

De vegades en Franc envia els seus pensaments més íntims al seu amic Màxim: "No puc escriure; no he produït ni una sola línia que reconega com a meva, però, per contra, he esborrat tot el que he escrit..., que no era gaire".

Anit a darrera hora, sense anar més lluny, ha enviat a Max un dels seus desesperançats correus electrònics. Li ha demanat formalment que, si ell mor, cremi sisplau tot el que ha escrit, que destrueixi, que extermini sense vacil·lar tota la seva obra. Si en Franc Gralla no hi és, en aquesta part de l'espill que anomenem *realitat*, no vol que quedi rastre de les seves frustracions ni de les seves patètiques cabòries.

Des que s'ha iniciat en la teosofia, en Franc pensa sovint en la transcendència de la vida però també en el sentit de la seva obra. Imagina que, passat el temps, algun literat saberut, algun Eduardo Mendoza del futur que potser se sentirà tan fracassat com ell se sent ara, ridiculitzarà la seva literatura, posarà en dubte la seva excel·lència, parodiarà el món peculiar, desesperançat i absurd que ha creat. “Ja que sembla que estic acabat de debò —en l'últim any no m'he despertat més de cinc minuts—, cada dia hauré de desitjar la meva desaparició de la Terra, o bé hauré de començar des del principi com un xiquet menut, sense que pugui veure en això la mínima esperança”.

Llavors, assegut encara a la tassa del vàter, sostenint sobre els seus genolls un periòdic de data 9 de juny de 2010, mentre puja ingràvida la sentor acre i dolça de la seves misèries matinals, en Franc imagina aquell jove escriptor que era ell, que degué viure en les primeres dècades del segle XX i que degué morir sense deixar rastre, en una ciutat llunyana, Praga potser, una ciutat més elegant que no la seva, però també més ombrívola i freda.

Fa cent anys, potser, va haver-hi a Praga un escriptor com ell, anomenat Franz potser, un lletraferit a temps parcial, empleat també d'alguna administració pública,

incapaç de sentir-se mai satisfet del tot amb la seva obra, que va haver demanat a un amic íntim —que potser també es deia Max— que, si ell moria, destruís sense vacil·lar tot el que havia escrit.

Potser aquell escriptor Franz de Praga havia mort jove, finalment, i el seu amicconfidentdemisèries també anomenat Max va haver obeït, molt al seu pesar, les seves voluntats.

I una vesprada d'hivern, quan els núvols de plom de Praga lliscaven com fantasmes sobre les llambordes de la plaça Central, amb el cor esquinçat per la pena, aquell Max de Praga de fa quasi cent anys va haver encès un foc a la llar de la cuina. Després, una darrere de l'altra, va haver arrencat cada pàgina de cada quadern, cada pensament escrit pel seu amic. I els va haver llançat a la foguera, finalment, i va esperar que esdevinguessin, tot plegat, aquella mena de cendra laminada i greixosa en què es tornen les pàgines incinerades dels llibres, consumint-se lentament, convertint-se en fum amb resignació bíblica.

Primer va haver llançat al foc els milers de pàgines del diari, després totes les proves, els pensaments esparsos, els apunts. Havia deixat per al final les novel·les i els contes curts.

L'última pàgina mecanoscrita que restaria sencera a les mans d'aquell Max de Praga correspondria al final d'un conte anomenat *Un missatge imperial*, un conte idèntic, si fa no fa, al que en Franc d'ací ha escrit recentment. Perquè pensa en Franc d'ací que les obres literàries, com les grans idees, sempre troben qui les escrigui i una manera o una altra d'existir i de sobreviure.

Llavors a Max, amic fidel d'aquell Franz de Praga de qui ja no quedaria rastre, l'haurien atabalat els dubtes i, amb els ulls negats per les llàgrimes, llegiria les últimes frases d'aquell conte, abans de llançar-les també a les flames:

[...] i encara li faltaria creuar la capital, el centre del món, on l'escòria s'amuntega sense fi. Ningú no podria obrir-se'n pas a través, i encara menys amb el missatge d'un mort. Però tu seus al costat de la finestra i t'ho imagines en caure la nit.

Aquest darrer pensament torna en Franc Gralla a una realitat que és un bucle, o un rínxol resplendent de sol que entra per l'alta finestra del lavabo i que l'encega momentàniament. Mira el rellotge i s'aixeca del vàter. Encara ha de dutxar-se i li tocarà vestir-se precipitadament. Hi ha anunciada una vaga de metro.

Una altra vegada, després d'haver passat la nit en blanc davant de la diminuta pantalla del seu ordinador portàtil Samsung, en Franc arribarà tard al seu despatx. Després de les oportunes disculpes al cap de secció, s'arraulirà entre els papers de l'escriptori com en estat nimfal, tot esperant que arribi l'hora de tornar a casa.

“No em queixo tant del treball com de la peresa del temps empantanat”, pensa resignat. Sap del cert que passarà un altre dia horrible.

9 de juny - 25 de juliol de 2010

DECLARACIÓ

Iago Otero i Armengol

Com que, de declaracions d'amor, no n'he fet mai (em costa molt, a mi, expressar els meus sentiments), t'explicaré un conte.

El conte va d'un jove llicenciat que sempre rumia i a qui les cabòries no li donen treva. Doncs aquest jove s'ha enamorat de la seva companya de feina i ha decidit, finalment, dir-li-ho. Abans de posar-s'hi, el jove en qüestió —mascle i, per tant, un xic obtús— dubta. Es pregunta: “Com li ho faig saber? Quins són els continguts estàndards d'una declaració d'aquest tipus? Ha de tenir un to desesperat? I si faig el ridícul?”. La majoria d'homes de la seva edat tenen tendència a fer el ridícul quan els agrada una noia. Si, a més, senten la necessitat terminal d'haver-los-ho de comunicar, l'extravagància està garantida.

Però passa que el jove en qüestió creu que no en té cap culpa, ell, d'haver nascut amb testicles, de manera que s'asseu davant de l'ordinador i comença a escriure. Per superar la perplexitat inicial consulta la Viquipèdia —descobreix que la forma correcta d'escriure el manlleu *wiki* és amb ve

doble i ca— per conèixer les diferents perspectives que hi ha sobre l'amor. *Amor platònic* es coneix com una forma d'amor en què l'element sexual hi és absent o bé s'hi dóna de forma mental. “És el meu cas”, pensa el jove llicenciat. Però torna a dubtar. Li ha de dir, que és el seu amor platònic? Si ho fa, no corre el risc que ella s'ho prengui al peu de la lletra i entengui que no hi vol tenir res físic? Continua buscant. *Amor cortès*, una de les temàtiques més importants de la literatura trobadoresca, entès com un vassallatge feudal al servei d'una dama que ja està aparellada. Les diverses etapes d'aquest amor li serveixen per fer-se una idea dels perills a què s'enfronta: declaració de la devoció, rebuig per part d'ella, manifestacions físiques del mal d'amor i anhel de mort, actes heroics per aconseguir els favors de la dama i, finalment, consumació de l'amor secret. “Tant de bo!”, exclama el jove en imaginar-se el feliç desenllaç. Però alhora pensa que la seqüència trobadoresca no s'ajusta a la seva situació. L'arquitectura d'un habitatge tipus d'un jove mitjà no permet, a dia d'avui, fer gaires filigranes extraconjugals. Ni balconades que posin a prova la capacitat grimpaire dels amants, ni passadissos secrets per on escapar-se en cas de ser enxampats *in fraganti*, ni alcoves on refugiar-se momentàniament de la ira del gelós.

“Però una mica sí que he d'exaltar el sentiment i la fantasia”, intueix, i reprèn la consulta. *Amor romàntic*, aquell que neix amb l'expectativa que una persona propera ompli a un mateix de felicitat existencial. “Enlluhernat pe'l sol de sa bellesa s'arrossega á sos peus com un esclau, y, en lo cel de sos ulls sa ánima presa, lo cel hermós li sembla menos blau”. “Verdaguer, és clar, tot i que una excessiva idealització de la companya de feina podria resultar con-

traproduent”, pensa el personatge del nostre conte. “Mira d’enarborar-la amb les paraules”, es diu a si mateix, i se li acudeixen aquells versos que parlen d’una noia, encesa de passió, “que cada matinada per la finestra, a sol ixent badada, l’astre de foc i ambre li entrava de ple a ple dintre la cambra i ella nua, amb delícia, s’abandonava a la fulgent carícia”. Si els posa —que Maragall el perdoni—, el to de la declaració pujarà. “De tant donar-se a aquestes dolces manyes va ficar-se-li el sol a les entranyes, i ben prompte sentia una ardència dins d’ella que es movia”. El jove llicenciat opta per investigar el vessant fisiològic de l’amor. Sembla, diu la Viquipèdia, que hi ha correlacions importants entre els nivells d’hormones i els estats amorosos. Podria recolzar-se en una referència a un científic de cognom anglosaxó (Smith, 1996, per exemple) i dir-li que hi ha una sèrie d’hormones com la testosterona que, independentment de la seva voluntat, li causen una forta atracció sexual que és susceptible de degenerar en una fase d’enamorament crònic. “Vaja, que li faria de tot, però dit de forma neutra”, conclou.

Però, com més hi rumia, menys clar veu com hauria de ser la declaració. Cap de les fórmules anteriors ja no s’aguanta, avui dia. Una mica, se sent com un dels seus escriptors favorits quan li van proposar de fer el discurs d’inauguració de la Fira del Llibre de Frankfurt l’any que la cultura catalana en fou la convidada. Per això busca un exemplar del discurs, publicat i distribuït gratuïtament per la seva editorial habitual, i l’analitza minuciosament. El jove llicenciat intueix que la particular forma d’expressió del gran escriptor pot fer que la companya de feina es fixi definitivament en ell. Amb les mínimes paraules, la

llengua hi adquireix la màxima significació, i el narrador i el personatge es confonen, perquè en realitat el discurs no és res més que un conte. Les frases són curtes i precises. El seu admirat escriptor —a qui llegeix des que era un adolescent— insereix aclariments entre guions, palesa els dubtes personals i fuig de la solemnitat pròpia dels discursos. “I intercala pensaments entre cometes”, observa el jove.

Un cop ha decidit l'estil que ha de tenir la declaració —que, de fet, ja fa estona que fa servir—, el jove comença a pensar en el desenllaç. S'adona que la successió de paraules s'ha d'anar accelerant a mesura que s'acosti el final. Ha de ser concís i dotar el text de ritme —“ritme, ritme, ritme!”, diu el mestre— per tal que bategui fort. Sort en té, el jovent d'avui, d'escriptors com ell. Com s'ho farien, si no, per expressar els sentiments amb claredat, en aquest coi de relativisme postmodern que els ha tocat viure?

El jove llicenciat que sempre rumia, a qui les cabòries no li donen treva (i que ha decidit dir a la seva companya de feina que se n'ha enamorat), observa que, a la fi, l'acció del conte del seu escriptor favorit conflueix amb l'acte de llegir-lo. Així doncs, decideix recitar-lo a la companya de feina, a qui finalment ha aconseguit convèncer per sortir a prendre unes cerveses. Quan arriba al final, mirant de dissimular els nervis, aixeca la vista per mirar-la [“et miro els ulls”] i sent com ella li diu, amb veu ardent:

—Vols venir a casa?

EL RATOLÍ NÚMERO 7

David Juher Barrot

Fa quatre anys que Max Renther ostenta el càrrec d'investigador principal al RGK-7, una divisió de l'Institut Europeu de Física Teòrica amb seu a Ginebra. Fa quatre anys que, en virtut dels privilegis associats al seu càrrec, Max Renther té accés lliure a totes les dependències de l'ala oest de l'edifici C3, situat al complex Niels Bohr de Recerca en Partícules Elementals. És un edifici funcional, esvelt, de factura moderna i agradable, en forma de prisma hexagonal i amb una façana completament tessel·lada per grans lluernes semitransparents gràcies a les quals una generosa il·luminació natural inunda els passadissos, les sales de reunions, les sales de conferències i les sales de cafè.

Renther i els membres del seu equip treballen en l'estudi dels experiments Einstein-Podolski-Rosen, l'entrellaçament quàntic i la violació de la segona desigualtat de Bell. Els components del grup tenen accés lliure —controlat per identificació biomètrica— a les instal·lacions dels nivells 7 i 8 de l'ala oest. Les úniques

excepcions són el laboratori i el petit magatzem annexos al despatx de Renther, dos espais que el protocol de seguretat destina exclusivament a “ús personal de l’investigador en cap” i als quals Renther, i només Renther, ha pogut accedir durant els darrers quatre anys. Aquest és justament el temps durant el qual Max Renther ha estat desenvolupant en secret una nova teoria del doblegament de singularitats espai-temps. I el laboratori i el magatzem que flanquegen el seu despatx són les dues estances d’accés restringit on, al llarg de moltes nits i unes quantes matinades d’aquests darrers quatre anys, Max Renther ha enllestit secretament la construcció d’una càpsula de vòrtexs espai-temporals.

Quan es dona per acabada la jornada laboral al RGK-7, els llums dels laboratoris i dels despatxos es van apagant, els terminals commuten a mode *stand-by* i els aparells sense funcionament autònom es desactiven, i tot plegat provoca l’extinció progressiva del brunzit electrònic que omple els espais de treball diürn dels nivells 7 i 8. En aquestes hores que precedeixen el capvespre i que invoquen el silenci i la calma, sovint es pot veure Max Renther assegut a la sala del cafè, al caire d’un dels finestrals orientats a ponent, mirant cap a l’exterior i contemplant la posta de sol amb circumspècció, mentre subjecta amb totes dues mans una beguda calenta que assaboreix lentament, en petits xarrups, entre pensament i pensament. Els membres de l’equip van desfilant i alguns se n’acomiaquen: “Encara et quedes una estona, Max?”, “Sí, vull veure els resultats de la simulació al servidor, si no és massa tard t’envio un missatge al correu personal quan s’hagi acabat”, “Fantàstic, Max, però no t’ho pren-

guis tan a la valenta, home”, “No, si segur que no tardarà gaire, vinga, fins demà”, “Fins demà, Max”. Els seus col·legues atribueixen aquesta actitud a la responsabilitat que requereix el càrrec i a l’excés de zel professional que Renter ha demostrat sempre, des del primer dia. Però, en realitat, Max ha desenvolupat la capacitat de mantenir aquests petits diàlegs de comiat utilitzant fórmules rituals i respostes automàtiques, gairebé sense adonar-se del que està dient, profundament concentrat en el problema dels viatges a través del temps. Max xarrupa el seu cafè del capvespre esperant que tothom hagi marxat i preguntant-se d’on prové l’asimetria temporal que governa el nostre univers. “Si les teories de Dufresne no estan equivocades i el fet que l’Univers tingui un nombre finit de dimensions implica que el futur està prefixat o decidit o digueu-li com vulgueu, aleshores la màquina del temps no podria fer viatjar cap objecte al passat, perquè la presència física de l’objecte en qüestió alteraria les relacions de causa i efecte...” (aquest és el tipus de pensament que s’apodera de la ment de Renter mentre xarrupa el cafè del capvespre), “... no acabo d’entendre què és el que viatja al passat si no és permesa la teleportació de matèria ni d’energia..., què va passar ahir amb el ratolí número 7 durant els tres minuts en què va estar desmaterialitzat? Segur que hi ha algun error en els raonaments de Dufresne...”.

La màquina del temps va funcionar sense problemes aparents ahir a la nit, quan Renter va aconseguir, per primera vegada després de quatre anys de models erronis i prototipus fallits, transportar un ésser viu al passat durant tres minuts. Va introduir a la càpsula de vòrtexs un dels ratolins procedents del laboratori de clonació

experimental i el va enviar a les 02.30 de la nit del 13 de març de l'any 1980, al lloc de coordenades geogràfiques 33° N 113° W, corresponents a un punt del desert d'Arizona triat a l'atzar. L'animal es va desmaterialitzar per complet i al cap de tres minuts va reaparèixer al plat de la càpsula, potser una mica excitat però aparentment sa i estalvi.

Max s'acaba el cafè i llença el got a la paperera. Surt al passadís, recorre completament el perímetre hexagonal, inspecciona amb calma despatxos i laboratoris i comprova que tothom ha marxat. Una densa penombra embolcalla les parets del passadís central. Els llumets d'emergència, a intervals regulars, il·luminen amb feblesa el sòcol superior. A través dels finestrals de la sala de reunions, una enorme lluna en quart creixent projecta la seva claror al damunt d'una pissarra farcida d'equacions.

Max mira el seu rellotge i decideix que, malgrat el silenci i la calma i la penombra i la solitud i la lluna, malgrat tota aquesta colla d'indicis favorables, per prudència deixarà passar encara una altra estona abans d'embrancar-se en la seva aventura secreta. Abans, però, no pot evitar dirigir-se al magatzem annex al seu despatx. Hi entra i comprova que les constants vitals del ratolí número 7 són normals. Sembla que durant tota la jornada el rosegador viatger ha menjat i ha defecat, si fa no fa, amb la mateixa determinació amb què ho han fet els seus companys de gàbia.

Max Renter mirava fugaçment, amb una estranya barreja d'orgull i terror, cap al racó on reposa la màquina del temps. Però de seguida apaga el llum del magatzem, tanca la porta i baixa a la cafeteria del nivell 0 a menjar

uns entrepans per sopar mentre llegeix un parell de diaris del dia. A les 22.45 paga el compte, saluda els cambrers, surt de la cafeteria, camina cap a l'ascensor de l'ala oest, passa per davant de la garita de seguretat, saluda els agents, entra a la cabina de l'ascensor, puja fins al setè nivell i torna pel passadís hexagonal cap al magatzem annex al seu despatx. Pel camí, però, encén els llums d'algunes sales, una mica a l'atzar, i obre les portes d'un parell de magatzems, també a l'atzar, perquè sap que a les 23.00 hi ha un canvi de guàrdia i és habitual que un dels agents de seguretat que a aquella hora substitueixen els del torn de tarda faci una primera ronda pel nivell 7 abans de la mitjanit. Max preveu que quan això passi ell ja estarà totalment capficat en les seves cabòries, i sap, perquè ja ha passat altres vegades, que la remor d'interruptors que baixen i de portes que es tanquen l'advertirà sobre la presència del guarda de seguretat, a qui saludarà alegrement uns instants més tard des de la butaca del seu despatx.

Max Renther entra al seu magatzem privat, obre els llums i s'acosta lentament al racó de la màquina del temps. Hi fixa la mirada. S'hi acosta gairebé a tocar. Apuja l'interruptor general. S'activen els circuits i apareixen uns caràcters a la pantalla del terminal de control. Obre la porta de la càpsula de vòrtexs i torna a apreciar aquella estranya olor metàl·lica que ja va advertir la nit passada. Obre la gàbia dels conillets d'Índies, amb delicadesa extreu de la gàbia el ratolí número 7, i encara més delicadament li xiuxiueja: "Necessito fer més proves abans d'entrar-hi jo". Col·loca el ratolí al damunt del plat i tanca la porta de la càpsula. Tot seguit introdueix

les dades al terminal de control: 19 d'octubre de 1970, 03.30 am. Consulta els mapes i tria a l'atzar un punt del desert de Pedirka, al sud-oest d' Austràlia: coordenades 26° S 137° E. Programa un viatge de trenta minuts i prem la tecla d'inici de procés. Un llampec fugisser espurneja a l'interior de la càpsula i el ratolí número 7 es desmaterialitza.

El ratolí número 7 apareix al lloc prefixat, en el moment previst. És negra nit, fa fred i hi ha lluna plena. El silenci és absolut. El canvi brusc d'escenari inquieta l'animaló. Una por atàvica li fa mirar la lluna plena amb desconfiança. S'aixeca fent tombarelles, puja al damunt d'un roc i rosega una branca morta. Amb un parell de saltirons baixa del roc i comença a desplaçar-se cap al sud, fugint de qui sap què. A poca distància, un petit grup de dingos salvatges dorm sota la lluna plena. La sobtada percepció d'una flaire nova i intensa interromp el somni torturat d'un dels dingos, jove i famolenc, que es desperta, es deixondeix, aixeca les orelles, ensuma amb ànsia, s'incorpora i es posa en marxa. El ratolí continua avançant en línia recta amb una mena d'estúpida convicció. El dingo segueix el rastre olfactiu amb la mateixa convicció. Al cap d'una bona estona, les nervioses corredisses del ratolí pocatruça entren dins el camp visual del dingo famolenc, que per instint arrenca a córrer en direcció al petit cos en moviment. S'inicia la persecució definitiva. Just a la part alta d'un turonet, el dingo salvatge assoleix el ratolí, que prova d'amagar-se en una de les esquerdes que fendeixen la terra seca. El dingo fa un salt, s'hi precipita, i, just en el moment en què les urpes s'enravenen, el ratolí número

7 es desmaterialitza. El dingo cau de morros, rodola per un pendent suau i es posa frenètic.

A les 05.13, uns xiscles violents trencaran el son del vell John Marree, que es despertarà sobresaltat, agafarà l'escopeta, sortirà precipitadament de la cabana, correrà cap al clos, hi arribarà panteixant, trobarà els cadàvers esquinçats de dos conills i tres gallines, toparà de cara amb un dingo salvatge amb el morro tacat de sang, carregarà la seva escopeta, dispararà i fallarà el tret. L'endemà John Marree explicarà l'incident al xèrif d'Oodnadatta, que consignarà a les seves fitxes un nou atac de dingos salvatges a les granges del sud de Pedirka. A les 17.30 del mateix dia, el teletipista de l'oficina del xèrif transmetrà rutinàriament a les tres emissores de ràdio local (Oodnadatta, Coober Pedy i Marla Peak) l'avorrit informe d'activitat diària. A les 18.37, al despatx del director de programes de l'emissora de Coober Pedy, l'encarregat de seleccionar les notícies locals que poden tenir un cert interès general (que no hauria considerat l'estadística de 38 atacs nocturns de dingos salvatges a les granges del sud de Pedirka en els darrers nou mesos com una dada prou significativa) considerarà que 39 atacs nocturns de dingos salvatges a les granges del sud de Pedirka en els darrers nou mesos és un indicador prou alarmant de la proliferació incontrolada d'aquestes bèsties al continent australià, i, com que no hi haurà cap altre fet mínimament noticable, redactarà i trametrà un breu comunicat que arribarà a la central d'Adelaide a les 19.44, just a temps per ser inclòs en el butlletí de notícies de les 20.00. A les 20.03, a l'interior d'un taxi d'Adelaide estacionat a l'andana de la terminal 2 de l'aeroport, John Cairns no

veurà la necessitat de demanar al taxista que apugi un moment el volum de la ràdio mentre busca canvi, perquè decidirà que no li interessa la desmesurada proliferació de dingos salvatges al centre del continent (en canvi, sí que li ho hauria demanat si la notícia radiada en aquell instant hagués estat la que, 56 segons més tard, estrenarà el bloc internacional del butlletí reportant els nous i sospitosos moviments de l'exèrcit xinès a prop de la frontera nord-coreana). John Cairns baixarà del taxi, extraurà el seu equipatge del maleter i caminarà cap al mostrador de la companyia Quantas Airways. Es posarà a fer cua a les 20.04 (i no pas a les 20.05). Facturarà el seu equipatge a les 20.17 (i no pas a les 20.18). No se li assignarà el tercer seient de la fila 15 del seu vol QA-314 Adelaide-Singapur-Londres, sinó el segon seient de la fila 14. Com a conseqüència de tot això Anne Sourier, metgessa suïssa de 29 anys, soltera, i Jack Renther, professor universitari britànic de 31 anys, solter, no ocuparan dos seients consecutius al vol de connexió Singapur-Londres. I com a conseqüència de tot plegat Anne Sourier i Jack Renther no tan sols no establiran cap conversa durant les catorze hores de vol, sinó que continuaran essent uns perfectes desconeguts per la resta de les seves vides.

Mentre espera el retorn del ratolí número 7, de sobte la remor de portes que es tanquen avisa Max Renther que el guarda de seguretat s'acosta. Es prepara per interpretar el seu paper habitual: tanca el llum del magatzem, tanca la porta, passa al seu despatx i es disposa a asseure's a la butaca. Aleshores s'adona que no troba enlloc la seva butaca. També s'adona que el mobiliari ha canviat de dalt a baix i que les parets no tenen el mateix color. El cor comença a bategar-li amb força

quan comprèn que no es pot haver equivocat d'habitació. Es dirigeix llastimosament cap a la porta i, just abans de perdre la raó, encara té temps de llegir Dr. Davos al petit rètol de l'entrada. Comença a cridar i es posa a córrer passadís avall en direcció al guarda de seguretat, que segueix tancant llums i portes amb tota normalitat com si no sentís res.

ÍNDIX

Matí.....	3
<i>Laia Alsina Ferrer</i>	
D'un balsàmic blau anyil.....	7
<i>Jaume Calatayud Ventura</i>	
Revolució pretèrita	15
<i>Albert Bardés Baraldés</i>	
La criada de Madame Dumouriez.....	21
<i>Jordi Morera Bernús</i>	
Ametlles amargues.....	31
<i>Xavier Ortells Nicolau</i>	
De paraigües enfundats. Apunts per a una taxonomia....	39
<i>Francesc Xavier Torres Olivé</i>	
Cosetes domèstiques.....	47
<i>Albert Carrasco i Guasques</i>	

L'atemptat	53
<i>David Figueres Felip</i>	
Ara ho sé	61
<i>Joan Bustos Prados</i>	
<i>Heaven</i>	65
<i>Jeremias Soler Giménez</i>	
L'estació d'Espioca.....	71
<i>Francisco Ramón Romeu Sánchez</i>	
Epíleg.....	75
<i>Josep Manel Vidal i Juan</i>	
La foguera de Max Brod	81
<i>Vicent Enric Belda Belda</i>	
Declaració	87
<i>Iago Otero i Armengol</i>	
El ratolí número 7	91
<i>David Juher Barrot</i>	

